СОНЦА:

Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 6.36, 17.15, 10.39;
Віцебск — 6.28, 17.03, 10.35;
Магілёў — 6.25, 17.04, 10.39;
Гомель — 6.22, 17.01, 10.39;
Гродна — 6.53, 17.28, 10.35;
Брэст — 6.49, 17.33, 10.44.

МЕСЯЦ:
Поўня 11 кастрычніка

ІМЯНІНЫ:
Кіпрыяна, Феакціста, Андрэя, Ганны, Давыда, Кастуся

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1 рубель

15 КАСТРЫЧНІКА 1992 г. чацвер, № 207 (21985)

РОЗГАЛАС

ФАКТ І КАМЕНТАРЫЙ

БАНКІРЫ ПЕРАКРЫВАЮЦЬ РУБЛЁВЫЯ КАНАЛЫ, ВЫТВОРЦЫ ГЛЫТАЮЦЬ ВАЛІДОЛ

Кожны крок да большай суверэннасці кожнай з былых рэспублік былога Саюза выклікае сардэчныя прыступы ў вытворцаў і прадпрымальнікаў. У стане нашых, беларускіх, — чарговая нежартоўная паніка: Нацыянальны банк Беларусі раптам перакрыў паступленне плацяжоў з Украіны за раней адгружаную намі ж прадукцыю. Словам, выраблены, зусім рэальны прадукт пайшоў, а грошыкі за яго...

Аднак што здарылася? Усё проста: Украіна пераходзіць на сваю валюту і, свядома ці не, але выбрала для гэтага самы нязручны момант (нязручны для нас). Яна запазычыла нам 32 мільярды рублёў. Вядома, украінскія банкіры не супраць таго, каб мы атрымалі гэтыя рублі, як, зрэшты, не супраць і нашы вытворцы з прадпрымальнікамі, якія пакуль што застаюцца з вялікім носам. Але вось пытанне: куды потым нашай рэспубліцы падзець гэтую папяровую масу, што за яе купіць? Напрыклад, на той жа Украіне?

Рубель ужо даўно перастаў быць усеагульным плацежным сродкам. Нават у рублёвай зоне (у яе, як вядома ўжо, Украіна адмовілася ўвайсці), якая лічыцца такой больш намінальна. Сёння ў гэтай зоне адначасова існуюць «расійскі» рубель, «казахстанскі» і г. д. Карацей, разлікі паміж рэспублікамі ідуць на строга двухбаковай аснове. Напрыклад, ва ўзаемаразліках Беларусі з Расіяй можна выкарыстоўваць толькі тыя сумы, якія належаць менавіта за нашы двухбаковыя пастаўкі. «Украінскія» рублі ў гэтым выпадку — ні пры чым, іх можна пакінуць сабе на памяць. Нам з Украіны лепш бы тавар атрымаць на адпаведную суму. Або долары. Ці, можа, нават тыя ж грыўны...

Што далей? Мяркуючы па інфармацыі з Нацыянальнага банка, не ўсё страчана. У пятніцу ў Кіеве збіраюцца прадстаўнікі з іншых нацыянальных банкаў, якія займаюцца плацяжамі, менавіта на прадмет таго, «што далей»? Прычым збіраюцца па прапанове Украіны, і гэта дае пэўныя надзеі. Магчыма, усё абыдзецца па-цывілізаванаму. Хоць, з другога боку, нашы банкіры пасылалі ўжо на Украіну праект пагаднення па міжбанкаўскіх разліках — адказу не атрымалі. А ў апошнія дні дзе-нідзе на Украіне (відаць, у адказ на нашы меры) не прымаюць і нашых плацяжоў. Вядома, там жа грыўна на падыходзе, ім тым больш не патрэбны рублі.

Аднак пачакаем да панядзелка, наконт чаго прасілі ў Нацыянальным банку, зэканомім трохі валідолу. На яго сёння павялічаны попыт. Тым больш, што пры такім развіцці падзей і купіць яго не будзе за што.

Іван БАРАНОЎСКІ.

У паход за валютай

Адно з буйнейшых прадпрыемстваў рэспублікі — Мінскі трактарны завод — вызначыла патрэбнасць у сваёй прадукцыі на будучы год для ўнутранага і знешняга рынкаў.

Усяго будзе выраблена 95 тысяч сельскагаспадарчых машын «Беларусь», з іх 15 тысяч — для краін далёкага замежжа. Валюту прынясуць і запчасткі, якіх плануецца прадаць на 13 мільёнаў долараў.

А ўсе тавары народнага спажывання, якія выпускае МТЗ, паступяць, згодна з заключаным на 1993 год, дагаворам, толькі ў гандлёвую сетку нашай рэспублікі. Гэта закатачныя машынкі, кухонныя сякеркі, лыжкі і тумбы, дзіцячыя крэслы і г. д. Будзе таксама прададзена 20 тысяч мотаблокаў «МТЗ-06/12» і 2 тысячы малагабарытных трактароў «МТЗ-082».

Алег ПРАЦЬКО.

Нарада можа быць і Усебеларускай

Па ініцыятыве савета Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі, Беларускай навукова-прамысловай асацыяцыі, Савета калгасаў рэспублікі, саюзаў прадпрымальнікаў і арандатараў 16 кастрычніка праводзіцца Усебеларуская нарада. На яе абмеркаванне выносіцца адно, але вельмі важнае пытанне — «Аб неадкладных мерах па стабілізацыі сацыяльна-эканамічнага становішча ў рэспубліцы».

У нарадзе прымуць удзел кіраўнікі аб'яднанняў, прадпрыемстваў, калгасаў, саўгасаў, прадстаўнікі саюзаў прадпрымальнікаў і арандатараў, старшыні прафсаюзных арганізацый. Чакаецца таксама ўдзел першых асоб рэспублікі.

Прэс-цэнтр савета ФПБ.

ВАЛЮТНЫ РЫНАК

ДОЛАР «ПРЫМЕРЗ»?

Здаецца, з наступленнем замаразкаў долар таксама крыху «прымерз» і зараз трымаецца больш-менш стабільна—на мяжы 320 рублёў.

1. Курсы замежных валют, якія ўстаноўлены Нацыянальным банкам з 14 кастрычніка 1992 года.

	Камерцыйны курс	Спецыяльны курс	За дол. ЗША
1 аўстралійскі долар	108.08	36.03	1.3879
1 аўстрыйскі шылінг	14.56	4.85	10.3023
1 фунт стэрлінгаў	256.05	85.35	0.5858
10 бельгійскіх франкаў	49.12	16.37	30.5359
1 нямецкая марка	101.21	33.74	1.4820
1 галандскі гульдэн	89.93	29.98	1.6679
1 дацкая крона	26.25	8.75	5.7153
1 канадскі долар	120.67	40.22	1.2430
1 нарвежская крона	24.89	8.30	6.0256
1 долар ЗША	150.00	50.00	1.0000
1 фінская марка	31.91	10.64	4.7003
1 французскі франк	29.84	9.95	5.0264
1 швейцар. франк	113.90	37.07	1.3170

2. Звесткі аб куплі ў Рэспубліцы Беларусь наяўнай валюты за кошт уласных сродкаў грамадзян за перыяд з 28 верасня па 3 кастрычніка 1992 года.

	Астатак на пачатак тыдня	Куплена		Астатак на канец тыдня
		Агульны аб'ём	Сярэдні курс	
Долар ЗША	1.078.288	84.439	230	1.073.273
Нямецкія маркі	764.721	56.162	163	763.399
Французскія франкі	396.690	7.150	47	402.990
Англ. фунты стэрлінгаў	58.801	1.286	397	59.607
Канадскія долары	5.524	276	146	5.800
Фінскія маркі	123.687	1.764	50	124.251
Аўстрыйскія шылінгі	83.688	6.393	17	90.081
Галандскія гульдэны	5.514	175	131	5.489
Бельгійскія франкі	72.625	7.787	84	—

3. Звесткі аб продажы безнаяўнай валюты на міжбанкаўскім рынку з 30 верасня па 6 кастрычніка 1992 года.

Было прададзена 694.120 долараў і 241.260 нямецкіх марак.

Сярэдні курс за тыдзень склаў: долара—271.18, маркі—199.85.

Сярэдні курс на канец тыдня: долара—290, маркі—202 рублі.

Будуць свае інкасатары

ІВАНАВА. У мясцовым райспажывсаюзе вырашана стварыць сваю інкасацыйную службу. Дзеля гэтага ўжо набыты два спецыяльныя аўтамабілі, набіраецца штат адпаведных супрацоўнікаў. Так што ў хуткім часе грошы раённых арганізацый апынуцца пад надзейнай аховай. І гэтая ахова, несумненна, патрэбна, бо ў Іванаўскім раёне з пачатку года зарэгістравана ў тры разы больш грабяжоў, чым летась. Прычым рабавалі ў асноўным менавіта прадпрыемствы гандлю.

ЦІ ЁСЦЬ СЯРОД НАС ПРАВЕДНІКІ?

Пра гэта будзе вядома 28 кастрычніка...

8—10 кастрычніка ў Палацы культуры трактарнага завода адбыліся выступленні паўднёвакарэйскіх прапаведнікаў евангельска-хрысціянскай царквы Дамі сангехэ, што прыехалі ў Мінск пасля наведвання Масквы і Кіева. Яны гаварылі пра тое, што 28 кастрычніка 1992 года ў 20 гадзін адбудзецца другое прышэсце Ісуса Хрыста, у час якога «ён узнясе на нябёсы сапраўдных вернікаў, а грэшнікаў пакіне на Зямлі, дзе ў хуткім часе пачнецца сямігадовае вялікае бедства і загіне дзве трэці чалавецтва». Паўднёвакарэйскія пастыры доўга і ўпарта спрабавалі растлумачыць, чаму прышэсце адбудзецца менавіта 28 кастрычніка. «Парафіяне» цярпліва слухалі, аднак многія так і не разабраліся ў нагрувашчванні датаў, імёнаў, падзей і цытат з Біблії. Для высвятлення ісціны застаецца чакаць 28 кастрычніка. Дарэчы, калі ніхто не «ўзнясецца» ў гэты дзень на нябёсы, не варта ў гэтым абвінавачваць прапаведнікаў. Магчыма, сярод нас проста няма ніводнага праведніка.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ:

«Орша—менавіта тое месца, дзе могуць усталявацца сапраўдная беларуская памяркоўнасць і разуменне сітуацыі»

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Станіслаў Шушкевіч наведаў адзін са старэйшых і цікавейшых гарадоў рэспублікі — Оршу. Старшыня парламента быў афіцыяльна запрошаны туды яшчэ раней, на святкаванне 925-гадовага юбілею горада, аднак па пэўных прычынах прыехаць не змог... І вось сустрэча нарэшце адбылася. Па словах Шушкевіча, ён дзесьці баяўся гэтай паездкі. Орша была яму вядома як горад, дзе адбываліся проціпраўныя дзеянні, недапушчальныя ў цывілізаванай краіне — напрыклад, леташняе блакіраванне чыгуначнага палатна. Станіслаў Шушкевіч думаў, што «неарэвалюцыйны» рух горада (большасць жыхароў якога, дарэчы, складаюць менавіта рабочыя) сустрэне старшыню парламента шквалам крытыкі, нападак і неразумення. Адна невялікая дэталь без каментарыяў. На мяжы Мінскай і Віцебскай абласцей Станіслава Шушкевіча ў лепшых традыцыях сацрэалізму сустракалі вышэйшыя ваенныя чыны, кіраўнікі горада і вобласці.

Сустрэча першая: ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫ ЗАВОД

Дырэктар завода Аляксандр Лабанаў спачатку пазнаёміў госця з узорамі і асартыментам выпускаемай прадукцыі, значная частка якой ідзе на экспарт у Італію, ФРГ, Канаду, Паўднёвую Карэю, іншыя краіны свету. Тут жа, у вестыбюлі, Станіслаў Шушкевіч наведаў фірменны магазін інструментальнага завода, дзе са словамі: «Я даўно такі на дачу шукаю» набыў электранасос «Малыш» коштам 2.450 рублёў. Праўда, электранасос быў маскоўскай вытворчасці і прыбыў у Оршу ў якасці аплаты за прадукцыю, аднак гэта было лепшай рэкламай інструментальнаму заводу. Цікава, але пры разглядзе абсталявання Шушкевіч праявіў добрае веданне тэхналогіі вытворчасці. Сваё знаходжанне на заводзе ён завяршыў словамі: «Калі б усе рабочыя працавалі так, як на вашым заводзе, усё было б нармальна».

Каментарый старшыні прафкома Аршанскага інструментальнага завода Мікалая РАЗУМАВА:

«Аршанскі рэгіён заўсёды быў звязаны з пэўнымі палітычнымі падзеямі, і далейшая сітуацыя ў эшалонах улады ў немалой ступені будзе залежаць ад вывадаў, якія зробіць Шушкевіч пасля наведвання Оршы. Паколькі Орша доўгі час не мела патрэбнай увагі з боку вярхоў, даволі сур'ёзна паўсталі пытанні адносна сацыяльна-эканамічных, экалагічных і іншых праблем. Шушкевіч, на шчасце, не быў наменклатуршчыкам, доўгі час працаваў у сістэме вышэйшай школы. Таму ёсць надзея на нейкае ўзаемаразуменне».

З адказаў Станіслава Шушкевіча на пытанні: «МЫ МОЖАМ ПАМЕРЦІ АД ХОЛАДУ, СЕДЗЯЧЫ НА ДРОВАХ»

Што тычыцца перспектыў пастаўкі ў рэспубліку паліва, то вядомыя беларуска-расійскія дамоўленасці выконваюцца дрэнна. І мы не ўпэўнены ў тым, што гэтыя дамоўленасці будуць выконвацца далей. Пераход на сусветныя цэны на паліва— не выйсце са становішча, бо гэта планка, якую пакуль рэспубліка пераскочыць не зможа. Трэба распрацоўваць іншыя крыніцы цяпла, асвойваць традыцыйныя рэсурсы, хоць яны і патрабуюць значных затрат. Улічваючы той факт, што запасаў шэрага вугалю ў нас нямнога, можна паспрабаваць выкарыстоўваць дровы. А то мы ў Беларусі можам памерці ад холаду, седзячы на апошніх. Дарэчы, і да гэтага часу ў нас бензін застаецца значна таннейшым, чым у іншых краінах СНД.

«ТРЭБА Б БЫЛО БОЛЬШ УЗАЕМАДЗЕЙНІЧАЦЬ З ЕЎРОПАЙ»

У нас вельмі добрыя перспектывы ў адносінах са Злучанымі Штатамі Амерыкі, хаця з нашага боку ў гэтым ёсць некаторыя недапрацоўкі. І ўсё ж такі нам трэба б было больш узаемадзейнічаць з Еўропай. Вось просты прыклад. З усёй гуманітарнай дапамогі, якая паступіла ў рэспубліку, больш за 55 працэнтаў — з ФРГ, каля 7,8 працэнта — з Італіі, 7 працэнтаў — з Францыі і менш 5 працэнтаў — з ЗША.

Сустрэча другая: «ЛЕГМАШ»

На адным з галоўных прадпрыемстваў Оршы — заводзе «Легмаш» старшыня беларускага парламента зацікавіўся выраблямай там прадукцыяй. Ён абмеркаваў праблемы забеспячэння ўльтрагукавым абсталяваннем, вырабу бытавых швейных машын, іншых апаратаў, многім з якіх няма аналагаў у свеце. Разам з дырэктарам прадпрыемства Генадзем Барысавым Станіслаў

(Заканчэнне на 3-й стар.).

Сустрэчы ў Доме ўрада

Старшыня Савета Міністраў Беларусі Вячаслаў Кебіч прыняў прадстаўнічую дэлегацыю дзелавых колаў Ізраіля і Аўстрыі, якую ўзначальваў вядомы бізнесмен і прамысловец, уладальнік фірмы «Рамі-он» пан Рамі Гурэвіч.

У ходзе праведзенай гутаркі прэм'ер-міністр падкрэсліў, што гэты прыезд у нашу рэспубліку вялікай групы бізнесменаў ён разглядае як канкрэтнае ўвасабленне ў жыццё пагадненняў, дасягнутых у час візітаў у маі і пачатку кастрычніка гэтага года беларускай урадавай дэлегацыі ў Ізраіль і Аўстрыю. В. Кебіч станоўча ацаніў пакет прапаноў па наладжванню і развіццю ўзаемавыгадных двухбаковых адносін у розных галінах эканомікі і сацыяльнай сферы, які быў падрыхтаваны гасцямі, асабліва адзначыўшы пры гэтым, што эканамічны і інтэлектуальны патэнцыял Беларусі дае магчымасць неадкладна пачаць рэалізацыю намечаных праектаў.

Гэтыя праекты ахопліваюць самае шырокае поле дзейнасці, прычым па тых напрамках, якія з'яўляюцца жыццёва важнымі для нашага народа. Так, з боку ізраільскіх бізнесменаў паступілі прапановы па супрацоўніцтву ў стварэнні рэспубліканскай уласнага марскога гандлёвага флоту, у асваенні перадавых тэхналогій перапрацоўкі нафты пры садзейнічанні ў яе закупках за рубяжом па выгадных цэнах і яе транспарціроўцы, у развіцці сельскай гаспадаркі, банкаўскай справы, турызму, у рэканструкцыі міжнароднага аэрапорта «Мінск-2», у пастаўках збожжа, цукру, алею, каўчуку, а таксама многае іншае.

З аўстрыйскага боку асаблівы акцэнт быў зроблены на супрацоўніцтве ў галіне медыцыны, наладжванні сумеснай вытворчасці сучаснага медыцынскага абсталявання і лекавых прэпаратаў.

У другой палавіне дня госці прадоўжылі дзелавыя перагаворы з кіраўнікамі зацікаўленых міністэрстваў і ведамстваў рэспублікі.

***

У той жа дзень Вячаслаў Кебіч сустрэўся ў Доме ўрада з заснавальнікам і кіраўніком вельмі вядомай у свеце дабрачыннай арганізацыі — фонду Сароса — панам Джорджам Саросам.

Прэм'ер-міністр расказаў госцю аб палітычнай сітуацыі ў рэспубліцы, аб яе эканамічным становішчы. Ён асабліва падкрэсліў, што, нягледзячы на агульнае зніжэнне тэмпаў вытворчасці ў Беларусі, яна тым не менш з'яўляецца найбольш стабільнай як у сацыяльным, так і эканамічным плане сярод дзяржаў, што ўваходзілі раней у СССР. Зніжэнне паказчыкаў В. Кебіч назваў у цэлым заканамерным, калі ўлічыць, што рэспубліка рэзка скараціла спажыванне нафты з-за яе празмернай цаны і адмовілася ад вытворчасці многіх відаў ваеннай прадукцыі (аб'ём якой раней даходзіў да 30 працэнтаў), а таксама непатрэбных тавараў, выпуск якіх да атрымання незалежнасці навязваўся цэнтрам. «Мы не стаім перад светам з працягнутай рукой, — сказаў прэм'ер, — а калі ў чым і маем патрэбу, дык у першую чаргу ў асваенні перадавых тэхналогій, у вытворчасці і атрыманні важнейшых відаў лякарстваў».

Пан Сарос расказаў аб дзейнасці свайго фонду, падзяліўся станоўчым вопытам супрацоўніцтва з Украінай. Асаблівая цікавасць з яго боку была праяўлена да работы па ліквідацыі вынікаў чарнобыльскай катастрофы, а таксама да палітыкі, праводзімай беларускім урадам у сферы фінансава - бюджэтнай дзейнасці.

Джордж Сарос вызначыў шэраг напрамкаў, па якіх яго фонд гатоў супрацоўнічаць.

Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь— БЕЛІНФАРМ.

«Тут можна паспяхова працаваць, і мы ўжо знайшлі аднадумцаў»

13 кастрычніка ў Мінску адбылася прэс-канферэнцыя з нагоды адкрыцця ў Беларусі Фонду Сараса. У ёй прынялі ўдзел прэзідэнт фонду Джордж Сарас, выканаўчы дырэктар Антані Рыхтэр, прадстаўнік «Культурнай ініцыятывы» — арганізацыі, якая з'яўляецца філіялам фонду ў Маскве, а таксама паўнамоцны прадстаўнік фонду Элізабет Смедлі.

Імя Джорджа Сараса, фінансіста і мультымільянера, аднаго з лідэраў амерыканскага бізнесу, набыло вядомасць і папулярнасць у Савецкім Саюзе за гады перабудовы. Джордж Сорас прадстаўляе тыя кругі амерыканскай эліты, што з разуменнем сустрэлі ідэі новага палітычнага мыслення і арыентаваны на неадкладную практычную падтрымку тым дзяржавам, якія сталі на шлях дэмакратычных пераўтварэнняў.

Джордж Сорас вядомы ў нас як арганізатар дабрачыннага фонду пад назвай «Фонд Сораса — Савецкі Саюз», які разам з Савецкім фондам культуры і Савецкім фондам міру стварыў савецка - амерыканскі фонд «Культурная ініцыятыва» для аказання фінансавай падтрымкі творчым ініцыятывам савецкіх грамадзян у галіне навукі і культуры. Узнос Дж. Сораса ў бюджэт «Культурнай ініцыятывы» складае штогод у сярэднім 2—3 мільёны долараў.

Акрамя сваёй дзейнасці ў сувязі з фондам Дж. Сорас на працягу апошніх некалькіх гадоў аказваў экспертную дапамогу кіраўніцтву былога Саюза. Гэта перш за ўсё праект «адкрытага сектара» і праграма «500 дзён».

Дж. Сорас з вялікай зацікаўленасцю і разуменнем ставіцца да працэсаў дэмакратызацыі, якія адбываюцца ў краінах Усходняй Еўропы. Сёння ў большасці гэтых краін працуюць дабрачынныя фонды, якія фінансуе Дж. Сорас.

Прэзідэнт фонду Дж. Сорас адказаў на шматлікія пытанні журналістаў на прэс - канферэнцыі. Прадстаўнік фонду ў Беларусі Элізабет Смедлі адзначыла:

— Я прыехала сюды яшчэ месяц назад прадстаўніком Цэнтральнага Еўрапейскага універсітэта ў пошуках магчымасці адкрыць у Мінску філіял фонду. З задавальненнем паведамляю, што мы за гэты час зразумелі, што тут можна працаваць, і ўжо знайшлі арганізацыі, з якімі збіраемся супрацоўнічаць.

Т. АНТОНАВА.

(Больш падрабязны матэрыял з гэтай прэс-канферэнцыі чытайце ў бліжэйшых нумарах).

На здымку: Джордж Сорас (у цэнтры) у час прэс-канферэнцыі.

Фота Яўгена ПЯСЕЦКАГА.

РАДЫЁ ФАКТ

На Палессі праводзіцца эксперымент па вырошчванню такой незвычайнай для Беларусі культуры, як соя. У калгасе «Парахонскі» пачынаюць яе ўборку. Ураджай добры — па 20 цэнтнераў з гектара. Прыжываецца на Палессі паціху і проса.

***

Дэпутацкая група Гомельскага гарсавета праверыла рэалізацыю ў магазінах горада цукру і гарэлкі. Аказалася, што за тры летнія месяцы прададзена без талонаў амаль 30 тон цукру і звыш 11 тысяч бутэлек гарэлкі.

***

У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі адбылася прэзентацыя дакументальнага відэафільма «Кадыш», у аснове якога — трагедыя мінскага гета ў гады другой сусветнай вайны. Відавочцы і вязні той трагедыі расказваюць у фільме пра факты, якія афіцыяльная прапаганда доўгія гады рэкамендавала не ўспамінаць.

Спонсар дакументальнага відэафільма — сумеснае беларуска-польскае прадпрыемства «Канкор».

***

Унікальная дыягнастычная апаратура, якая не мае сусветных аналагаў, распрацавана ў Навукова-даследчым інстытуце марфалогіі чалавека Расійскай Акадэміі медыцынскіх навук. У аснове работы — новая тэорыя паталогіі. Акрамя агульнай ацэнкі здароўя пацыента тэст-сістэмы дазваляюць праводзіць раннюю дыягностыку захворванняў, якія працякаюць без сімптомаў, у тым ліку і злаякасных новаўтварэнняў.

Намі цікавяцца ў Люксембургу

— Быць першым паслом Люксембурга ў суверэннай Беларусі — гэта вялікі гонар для мяне, — сказаў, уручаючы 13 кастрычніка вярыцельныя граматы першаму намесніку Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Вячаславу Кузняцову, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Вялікага Герцагства Люксембург у Рэспубліцы Беларусь Жан М. Хостэр. — У апошнія гады цікавасць да Беларусі ў нашай краіне значна ўзрасла, — падкрэсліў ён.

Пажадаўшы паслу паспяховай дзейнасці, Вячаслаў Кузняцоў падкрэсліў, што рэспубліка, якая два гады назад заявіла аб дзяржаўным суверэнітэце, будуе свае адносіны з іншымі краінамі на аснове ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва, павагі, прымальнасці прымаемых рашэнняў, абавязковасці выканання дасягнутых дагаворанасцей.

БЕЛІНФАРМ.

З-за кілаграма мяса мы не збяднеем, але добрыя адносіны можам страціць

РЭПАРТАЖ З БЕЛАРУСКА-ЎКРАІНСКАЙ ГРАНІЦЫ

За Гомелем, кіламетраў за трыццаць, у напрамку Чарнігава на скрыжаванні дзвюх суседніх рэспублік вось ужо трэці год нясуць службу афіцэры і радавыя міліцыі. Па вялікаму рахунку яны працуюць, як у песні спяваецца, за сябе і за таго хлопца. Той хлопец у форме мытніка недзе затрымаўся, але сказалі, рана ці позна ён усё-такі прыедзе сюды. А пакуль што ўсе яго работы па сумяшчальніцтву леглі на плечы супрацоўнікаў «ДАІ СССР», як напісана на яшчэ старых значках.

Пад'язджаю да кантрольна-прапускнога пункта (мытняй з усімі атрыбутамі гэта месца пакуль што цяжка назваць) з нейкім трывожным прадчуваннем. Хоць, здаецца, хвалявацца няма чаго: у машыне ні зброі з боепрыпасамі, ні наркотыкаў, ні тым больш лішніх кілаграмаў беларускага масла з каўбасамі няма. Наперадзе — апушчаны шлагбаўм і старшына міліцыі з пісталетам на баку. Погляд у яго, як у артыста Бранявога, які выканаў некалі ў папулярным серыяле незабыўнага Мюлера, — злёгку прыжмураны, прыдзірліва-строгі. Паглядзеў «гаішнік» на мяне і машыну, нібы рэнтгенам прасвяціў. Але, праўда, нічога не сказаў, толькі злёгку рукой павёў — праязджай, маўляў.

Так мы пазнаёміліся са старшым лейтэнантам міліцыі Міхаілам Карэбам і старшыной міліцыі Аляксандрам Цімошкавым, якія неслі ў той час службу на граніцы. Супрацоўнікі ДАІ (адзін з гарадскога аддзела, другі, старшына, — мясцовы, з раёна) заявілі мне, што работы ў іх, як у камбайнераў: у жніво — хоць адбаўляй. На нагах — па 12 гадзін. Прысесці адпачыць іншы раз дазваляюць сабе, але ўсё роўна адзін заўсёды на пасту, ля дарогі. «Легкавушкі» правяраюць выбарачна, грузавікі — амаль усе. Тармозяць, глядзяць груз, дакументы на яго вываз за межы рэспублікі. Нярэдка такіх у «забыўлівых» шафёраў не аказваецца. Як, напрыклад, нядаўна, калі дзяжурыла змена лейтэнанта міліцыі Анатоля Гладчанкі.

Пад покрывам ночы мінскія «бізнесмены» спрабавалі бескантрольна праскочыць граніцу. У кузаве вялікагрузнага аўтамабіля аказалася скуранога абутку на два з палавінай мільёны рублёў (па дзяржрасцэнках). Тавар ішоў транзітам праз Украіну ў Краснадарскі край, без усялякіх дакументаў. Машына затрымана, складзены пратакол і АБКС вядзе расследаванне. Арганізатарам гэтай акцыі ў адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь аб абароне спажывецкага рынку «свеціць» штраф у дзесяцікратным размеры.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

РЫНАК ЯК ЁН ЁСЦЬ

Уласная кватэра і правы чалавека

Аб калізіях сённяшніх і будучых у справе прыватызацыі жылля вядуць размову журналіст Валерый ЧАРНЯЎСКІ і старшыня Пастаяннай камісіі ВС рэспублікі па пытаннях архітэктуры, будаўніцтва, вытворчасці будаўнічых матэрыялаў і жыллёва-камунальнай гаспадаркі вёскі і горада Мікалай КАПЫТОЎ.

— Відаць, не след нам, Мікалай Ермалаевіч, лішні раз віншаваць адзін аднаго з той нагоды, што нарэшце пачаў працаваць першы «рынычны» закон прамога дзеяння, што ў прыватную ўласнасць грамадзян пераходзіць былое дзяржаўнае жыллё — гэта для грамадства ўжо становіцца прывычным. Прызнаюся, мяне асабіста пазбаўляе эйфарыі такі момант: усю нашу хвалёную эканамічную свабоду ў гэтым плане можа падкасіць хоць бы такі прывычны нам «прававы» нонсенс, як прапіска.

Гэтае сталінскае абмежаванне, уведзенае ў 1932 годзе, нельга расцаніць інакш, як абмежаванне фундаментальнага права чалавека — быць свабодным ва ўласнай краіне. «Права на прапіску» падмяняе не толькі канстытуцыйнае права на працу, на свабодны выбар месца пражывання, але і права на жыллё. Як гэта наогул увязаць з ідэяй прававой дзяржавы?

— Так, пытанне, сапраўды, фундаментальнае. Сёння ў свеце няма дзяржавы, якая не вяла б уліку самых неабходных даных аб сваіх грамадзянах,— справа ў тым, на якім узроўні і з якімі мэтамі гэта робіцца. Зразумела, што ў дэмакратычным грамадстве прапіска (ці тое, што пад ёю можа падразумявацца) павінна быць не дазвальняльнай, а толькі рэгістрацыйнай. Сённяшняя ж наша норма, трэба прызнаць, уступае з Законам «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь» у яўную супярэчнасць, а таму і трэба прыводзіць яе ў адпаведнасць з заканадаўствам. Тым не менш, упэўнены: нельга было цягнуць з прыватызацыяй жылля да таго часу, пакуль мы прывядзём у парадак усё наша «прававое поле».

А як пры той сістэме, якая склалася да сённяшняга дня, абараніць правы грамадзян, што пастаянна пражываюць у Беларусі? Не забывайце, што ў многіх выпадках размова ідзе аб бязвыплатнай перадачы кватэр ва ўласнае карыстанне — тут ужо без прад'яўлення пашпарта з прапіскай не абысціся. Калі ж хто-небудзь пажадае купіць кватэру за поўны кошт, а прапіскі няма, то дастаткова будзе пацвярджэння суседзяў, што даная асоба пражывае па канкрэтнаму адрасу пастаянна. Але тут магчымы розныя «камбінацыі», так што мясцовым уладам трэба быць вельмі пільнымі.

— Мне якраз прыгадваецца анекдот пра камандзіраванага дзялка, які ў розных гарадах меў кватэры, незарэгістраваных «жонак» і шмат дзяцей ад іх. Потым, калі справа дайшла да суда, спрытнюга ад дзяцей адмовіўся, з даведкамі ў руках даказваючы, што і ён бяздзетны, і бацькі яго былі бяздзетнымі. На пытанне ж, адкуль ён сам з'явіўся, быў адказ: «А я з Бабруйска!» Ці не такіх айчынных «бабруйчан» прызначаны прытармазіць новы закон, каб яны не нахапалі за вялікія грошы па тры-пяць кватэр?

— І іх — таксама, бо прынцып справядлівасці даражэй за ўсё. Між іншым, калі камусьці хочацца пераехаць жыць з аднаго горада ў іншы, то ці так ужо цяжка сёння проста абмяняць кватэру? Не трэба забываць і пра грамадзян з Поўдня, якія здольны многае перакупіць, і пра асоб з далёкага замежжа, кішэні якіх набіты доларамі. За парадкам тут будзе «сачыць» артыкул дзевяты Закона аб прыватызацыі жылля.

Увогуле ж заўважу: маліцца на прапіску, як на Бога, што назіралася раней, падстаў будзе ўсё менш і менш. Мінуў час, калі мясцовыя ўлады адным махам зносілі дабротныя прыватныя дамы, а потым усіх там прапісаных надзялялі жыллём за кошт дзяржавы. Цяпер раскашэльвацца будуць прадпрыемствы ці выканкомы, якія распачынаюць такі знос. Такая норма закладзена ў артыкуле трынаццатым.

— І ўсё ж недавер да дзяржавы, да яе заканадаўчых і выканаўчых структур, якія часта падманвалі асобна ўзятага грамадзяніна, даволі моцна сядзіць у яго свядомасці. Таму немагчыма паверыць, што ўладальнік прыватызаванай кватэры не будзе ў далейшым плаціць за яе падатак на нерухомасць. Калі спатрэбіцца залатаць чарговую дзірку ў дзяржбюджэце (а ён, як вядома, сёння трашчыць), то дзе гарантыя, што Вярхоўны Савет не ўнясе патрэбныя «папраўкі» ў заканадаўства? Адчуваю, што так і будзе, бо той жа рынак усё роўна возьме сваё: ва ўсім свеце нерухомасць лічыцца найкаштоўнейшай уласнасцю, з якой збіраюцца амаль што самыя вялікія сумы падаткаў.

— Наконт падманаў: што было, тое было. У дачыненні да жылля, як, дарэчы, і ў адносінах да іншых жыццёва важных праблем, дзяржава брала на сябе заведама невыканальныя абавязкі і абяцала, абяцала. А людзі верылі і пасіўна чакалі, не праяўляючы ўласнай ініцыятывы. Хоць і цяжка, але ад прывычнай «бясплатнасці» даброт трэба адмаўляцца, зарабляць жыллё самому.

Ці мае дзяржава, вобразна кажучы, заднюю думку, распачынаючы прыватызацыю? На ўсе гэтыя здагадкі і чуткі адкажу так: ніхто нікога не збіраецца абдурыць, але ніхто нікому не робіць і падарункаў — атрымліваецца своеасаблівы нулявы варыянт. З аднаго боку, дзяржава не будзе траціць на ўтрыманне жылфонду штогод звыш 20 мільярдаў рублёў. З другога — уласная кватэра будзе з кожным годам усё больш дарагой маёмасцю, бо, як вы правільна заўважылі, нерухомасць мае ўласцівасць пастаянна ўзрастаць у цане.

Што датычыцца заканадаўчай нормы аб вызваленні ад падатку на нерухомасць, то на даным этапе яна закладзена свядома — каб актывізаваць працэс прыватызацыі жылля, зрабіць гэту справу больш прывабнай і выгаднай для людзей. Запэўніваю вас, што іншага падыходу сёння проста не можа быць: гэта азначала б падрубіць прыватызацыю жылля на корані. Магчыма, у будучым, гадоў праз пятнаццаць, калі мы ўсе станем значна багацейшымі, і будзе сэнс перайсці на мадэль Захаду — утрымліваць падатак з жылля як на нерухомасць.

— Спадзяюся, тым не менш, вы не будзеце аспрэчваць: дзяржава ў нас пакуль што «не лепшай якасці». У немалой ступені яе аблічча вызначаюць чыноўнікі розных рангаў, многія з якіх спавядаюць прынцып аднаго з французскіх каралёў-Людовікаў: дзяржава — гэта я. Адсюль — і валакіта, і намёкі на дачу хабару. Нам жа, радавым «грамадзянам - прыватызатарам», без іх подпісаў на неабходных дакументах не абысціся, зноў мы — бяспраўныя.

Пра пазыку ці крэдыт на будаўніцтва ўласнага дома не хочацца нават і гаварыць: каму дадуць, а каму, прабачце, дулю з макам. Зноў жа — вялікія магчымасці для «грашовага валюнтарызму»...

— Час цяпер такі, што пра мараль успамінаюць усё радзей, а гаварыць пра яе трэба. Тым больш, што ў справах крэдытаў сапраўды могуць адкрыцца пралазы, калі хто-ніхто паспрабуе пад «прыкрыццём» аднаго беднага грамадзяніна прапіхнуць двух багацеяў. Тут ужо многае залежыць ад узроўню саміх работнікаў мясцовых Саветаў. А ў нас, у сваю чаргу, дастаткова магчымасцей, каб вылоўліваць падобныя факты і прымаць адпаведныя меры.

Калі ж гаварыць пра канкрэтную работу па афармленню дакументаў на прыватызацыю кватэр, то гэтым займаюцца спецыяльныя службы, створаныя пры мясцовых райвыканкомах, прадпрыемствах і арганізацыях. У тэрмін да двух месяцаў яны па заявах грамадзян, за ўмераную плату, рыхтуюць усе неабходныя даведкі.

Трэба, праўда, заўважыць: Закон аб прыватызацыі жылля яшчэ не задзейнічаны ў поўным аб'ёме: Вярхоўным Саветам не прынята Палажэнне па ацэнцы спажывецкіх якасцей жылля. Яно будзе разгледжана і прынята на бліжэйшай сесіі ВС.

Могуць узнікнуць якія-небудзь, скажам так, звышскладаныя пытанні? Не без гэтага. У такім разе грамадзяне могуць звярнуцца і ў нашу камісію. Аднак я асабіста параіў бы звяртацца ў суд. І не таму, што мы такія ўжо бюракраты і не жадаем працаваць з людзьмі, а толькі па той прычыне, што судовае рашэнне — самае законнае. Пара нашаму грамадству станавіцца на цывілізаваныя рэйкі.

— Ведаеце, Мікалай Ермалаевіч, ваша апошняя думка мне вельмі імпануе. Не ў тым сэнсе, зразумела, што ў грамадзян прыбавіцца судовых клопатаў, а менавіта таму, што мае чалавечае права на ўласную кватэру будзе абараняцца не нейкім апаратным чыноўнікам, а толькі законам. Затое калі ўзяць такую катэгорыю насельніцтва, як калгаснікі, то ў іх гэтых правоў, здаецца, няшмат. Ёсць сігналы, што прыватызацыя жылля ў вёсцы ідзе не так ужо і гладка.

— А ніхто і не спадзяваўся, што ўсё пойдзе без сучка і задзірынкі. Трэба напомніць, калі хто забыў, што калгас — гэта калектыўны ўладальнік, адсюль і дамы, і кватэры, пабудаваныя ім — яго ўласнасць. Таму пытанні аб іх прыватызацыі вырашае калгасны сход і праўленне. Скаргу незадаволенага іх рашэннем суд на разгляд не возьме. Такое ў нас пакуль што заканадаўства.

— Ведамаснае жыллё: каму невядома, як яно закабаляе працаўніка, не дазваляе нават памяняць месца работы — кватэру адразу адбяруць. Якія ўжо тут правы чалавека! Ёсць, між іншым, звесткі, што начальнікі такіх кантор перашкаджаюць сваім падначаленым выкупляць кватэры.

— Калі жыллё — прыватная ўласнасць канкрэтнага грамадзяніна, ён сам робіць выбар, дзе яму працаваць, — закон інакш разумець нельга. У іншых выпадках тут можа быць прыменены прынцып найму і арэнды жылля, як гэта робіцца ўсюды ў свеце. Дэталёва гэтыя палажэнні будуць распрацаваны ў Законе аб арэндзе жыллёвага фонду, які неўзабаве будзе разглядацца.

— Логіка прымушае мяне вярнуцца да пачатку нашай размовы. Самі таго не заўважаючы, мы ўсё ж зацягнулі ў «будынак» новага закона сёетое з былых часоў. Забарону прадаваць выкупленае жыллё на працягу трох гадоў зразумець неяк можна. З інстытутам прапіскі, які яшчэ наробіць нам праблем, думаю, усё ж разбяромся. Але паглядзіце, хоць бы на той жа артыкул 13, дзе мімаходзь, прывычна гаворыцца аб адабранні зямельных участкаў для дзяржаўных патрэб.

Дазвольце спытаць, які ж я ўладальнік дома і эканамічна свабодная асоба, калі мяне можна сагнаць з наседжанага месца? Мне думаецца, што новы закон, пра які мы вядзём гаворку, будзе ўсё ж у нечым «кульгаць», пакуль не з'явяцца астатнія састаўляючыя заканадаўчага афармлення рынку. Узнікае пытанне: чаму дагэтуль няма закона аб прыватызацыі ў шырокім сэнсе гэтага слова, за што Вярхоўны Савет падвяргаецца ўсемагчымай крытыцы?

— Калі як след удумацца, то можна прыйсці да вываду: Закон аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў агульнай абойме прыватызацыйнага заканадаўства не самы складаны. Усё грамадства больш-менш разбіраецца ў кватэрным пытанні, таму распрацоўкі рабіліся на канкрэтным, знаёмым матэрыяле.

А як уявіць сабе, укласці ў «жалезныя» радкі закона тыя рэчы, якія грамадства разумее пакуль што чыста тэарэтычна? Я маю на ўвазе падрыхтоўку праектаў законаў «Аб зямлі», «Аб раздзяржаўленні і прыватызацыі дзяржаўнай уласнасці Рэспублікі Беларусь», якія будуць прадстаўлены на сесію ВС, некаторых іншых. У гэтай справе шмат падводных камянёў. Пры павярхоўным падыходзе можна «напрыватызаваць» такога, што сотні тысяч людзейператворацца ў жабракоў, як гаворыцца, усур'ёз і надоўга.

Народ жа потым усё гэта можа і паправіць — праз рэвалюцыю, зразумела. Вось чаму тут, лічу, неабходна спяшацца павольна. Аднак і крытыку агулам адкідваць нельга, бо часу на доўгія прыкідкі гісторыя нам не пакідае.

ВУЧЫЦЦА НАСТАЎНІК

Беларуская мова ўсё больш трывала ўваходзіць ва ўжытак выкладчыкаў. Шмат часу яе вывучэнню ўдзяляюць і выкладчыкі Пярховіцкай сярэдняй школы Баранавіцкага раёна. Тым больш што калектыў тут —інтэрнацыянальны.

Так, Таццяне МІХЕЕВАЙ (на пярэднім плане), выпускніцы Ніжагародскага ўніверсітэта, дапамагае ў авалоданні мовай яе калега Яніна КОЙПАШ. І хоць сама Яніна — полька, беларускую мову яна ведае выдатна.

Фота Эдуарда КАБЯКА. (БЕЛІНФАРМ).

З-за кілаграма мяса мы не збяднеем, але добрыя адносіны можам страціць

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

Ахвотнікаў лёгкай нажывы і аматараў вострых адчуванняў, на жаль, не становіцца менш, аб чым гавораць і спісаныя лісты ў журнале ўліку здарэнняў. Усё часцей супрацоўнікам міліцыі прыходзіцца прымяняць і зброю.

Мне паказалі расстраляны ГАЗ-53 з гомельскімі нумарамі, які стаяў на прыколе ля кантрольна-прапускнога пункта. Сапраўдная трагедыя разыгралася тут суткамі раней. П'яны вадзіцель увечары на ўскраіне Гомеля машынай збіў дзіця, спрабаваў знікнуць ад пакарання... за мяжой — на тэрыторыі Украіны, куды на вялікай скорасці прарываўся. І толькі прыцэльная чарга з Калашнікава ацверазіла яго, зблытала ўсе карты. Няўдалы эмігрант затрыманы і будзе асуджаны адразу па некалькіх артыкулах.

Не пашанцавала і нейкім Кулагу і Лунячайцісу, якія ўгналі шостую мадэль «Жыгулёў» і мелі намер збыць іх за межамі Беларусі. Як прызнаўся старшы лейтэнант міліцыі Карэба, гэтых затрымалі зусім выпадкова, што на практыцы бывае нярэдка. Хоць недзе падсвядома, інтуітыўна, адчуваеш, калі штосьці нячыста з дакументамі, грузам або машынай. Ды і падобныя «дзялкі» часам, як ні стараюцца, выдаюць сябе з галавой, трэба толькі ўважліва прыглядзецца да іх паводзін.

Апрача мытных функцый, ёсць яшчэ і свае, чыста прафесіянальныя, звязаныя з бяспекай руху, экалогіяй. Наконт апошняга скажу, што сам бачыў, як тармазнулі ўкраінскі «Масквіч», які дыміў, як параваз. Замералі ўзровень шкодных выкідаў, ён больш чым у дзесяць разоў перавышаў дапушчальны. Прыйшлося выпісаць штрафную квітанцыю, прымусіць вадзіцеля адрэгуляваць работу рухавіка.

— Людзям сёння і без таго цяжка, навошта мы яшчэ штучна будзем ствараць ім цяжкасці? — гавораць міліцыянеры аб сваёй рабоце. — Мы па-чалавечы разумеем, што ў дарогу, а ўжо тым больш у госці да родзічаў, сяброў у суседнюю рэспубліку, з пустымі рукамі не едуць. Як і з гасцей. Таму проста заплюшчваем вочы на такія дробязі, як правезены ў Беларусь або назад мяшок бульбы або лішні кілаграм мяса. Не збяднеем жа мы ад гэтага, а шматгадовую дружбу, узаемасувязі (што куды больш значна), у адваротным выпадку, упэўнены, страцім.

Так, па-дзяржаўнаму, клапоцячыся пра дзяржаўныя інтарэсы, разважаюць мытнікі ў міліцэйскіх пагонах. І вельмі добра, што сваю, на першы погляд, празаічную работу гэтыя людзі не звялі да сярэдневяковага патрашэння, дарожнага перацрэсвання ўсяго і ўся.

Рыгор САЛАНЕЦ.

ПАВЕДАМЛЯЕМ ПАДРАБЯЗНАСЦІ

Без школы падрыхтоўкі сваіх дыпламатаў не абысціся

Першы набор студэнтаў на аддзяленне, якое ў далейшым, без сумнення, будзе прэтэндаваць на статус самага прэстыжнага сярод усіх астатніх факультэтаў і аддзяленняў Белдзяржуніверсітэта, быў зроблены сёлета. Размова ідзе пра аддзяленне міжнародных зносін, адкрытае на гістарычным факультэце. Прычыны яго з'яўлення наўрад ці патрабуюць тлумачэнняў, таму інтэрв'ю з дэканам гістарычнага факультэта П. А. ШУПЛЯКОМ пачалося з іншага пытання.

— Пётр Аляксеевіч, у рэспубліцы няма вопыту падрыхтоўкі падобных спецыялістаў, але, калі ў такіх узнікла неабходнасць і аддзяленне адкрыта, хто і чаму будзе іх вучыць?

— Навучаючы і выхоўваючы студэнтаў гэтага аддзялення, мы павінны імкнуцца да таго, каб у будучым яны змаглі стаць «вялікімі» ці «маленькімі» дыпламатамі, каб на належным узроўні маглі прадстаўляць нашу рэспубліку за мяжой. Для гэтага трэба ведаць, з аднаго боку, гісторыю, культуру, эканоміку, традыцыі нашай рэспублікі, а з другога, — той краіны ці таго рэгіёна, у якіх давядзецца працаваць выпускнікам аддзялення. У вялікім аб'ёме запланавана вывучэнне дзвюх замежных моў — асноўнай і дадатковай. А з прычыны таго, што ў праграме ёсць шмат агульнагістарычных дысцыплін, дык вучыць студэнтаў будуць лепшыя прафесары і дацэнты нашага факультэта. Акрамя гэтага, мы запрасілі некалькі прафесараў, якія не працавалі ў нас раней, але займаліся праблемамі міжнародных адносін. Да мяне ўжо звярталіся спецыялісты, якія валодаюць кітайскай, японскай мовамі, ведаюць асаблівасці, спецыфіку развіцця гэтых краін. І калі ўзнікне неабходнасць, яны будуць запрошаны для работы на аддзяленні. Мы плануем таксама супрацоўнічаць з некаторымі спецыялістамі з Міністэрства замежных спраў. Яны будуць чытаць дысцыпліны, непасрэдна звязаныя з дыпламатычнай службай, скажам, дыпламатычная і консульская служба. Збіраемся запрашаць для правядзення спецкурсаў выкладчыкаў з іншых ВНУ — вядомых людзей, аўтарытэтных спецыялістаў. Думаю, што з гэтым у нас праблем не будзе.

— Цікава, на работу ў якіх краінах вы будзеце арыентаваць сваіх студэнтаў?

— Гэтае пытанне ўзгоднена з Міністэрствам замежных спраў рэспублікі. Па яго рэкамендацыях у сваёй рабоце мы будзем арыентавацца перш за ўсё на нашых суседзяў — і блізкіх і больш далёкіх. Для прыкладу магу назваць такія краіны: Германія, Польшча, ЗША, Швецыя, Францыя, Ізраіль, Бельгія, Кітай. І гэтае кола з часам будзе пашырацца.

— Гэта значыць, у перспектыве ў выпускнікоў аддзялення не будзе праблем з работай?

— Як сказаць. Набіраем мы людзей сёння, а выпусцім жа праз 5 гадоў. Да таго часу нашы прадстаўніцтвы за мяжой будуць ужо ў асноўным сфарміраваныя, але, канешне, не ўсе месцы зоймуць спецыялісты прафесіянальна падрыхтаваныя і такога класа, як выпускнікі аддзялення. У іх будзе неабходнасць і ў дзяржавы, яны, відаць, будуць патрэбны і нашым прамысловым аб'яднанням, якія маюць свае прадстаўніцтвы за мяжой, і думаю, — нават прыватнаму бізнесу, які сёння нараджаецца. Я магу сказаць адно: спецыяльнасць гэтая вельмі перспектыўная, але сцвярджаць, што пасля пяці гадоў вучобы мы скажам выпускнікам аддзялення: ты едзеш у Парыж, а ты —у Лондан, не буду.

— Пётр Аляксеевіч, як жа будзе называцца спецыяльнасць, атрыманая першымі выпускнікамі гэтага аддзялення праз 5 гадоў?

— Рэферэнт-міжнароднік па пэўным рэгіёне з веданнем дзвюх замежных моў. Але 21 чалавек, якіх мы ўзялі на першы курс у гэтым годзе, не будуць першымі выпускнікамі аддзялення. Спецыялісты такога роду неабходны экстранна. Таму па выніках субяседвання мы ўкамплектавалі 2 і 3 курсы аддзялення. На субяседванне па замежнай мове і пытаннях гісторыі міжнародных адносін былі запрошаны студэнты старэйшых курсаў гістарычнага, юрыдычнага і філалагічнага факультэтаў. У выніку мы залічылі па 12 чалавек на кожны курс.

Пакуль новае аддзяленне з прывабнай і шматабяцальнай назвай будзе рыхтаваць прафесіяналаў, у МЗС, як інфармаваў карэспандэнта адзін з яго адказных работнікаў, маюць намер прыглядацца да выпускнікоў інстытута замежных моў, юрыдычнага факультэта ўніверсітэта. У гэты момант Міністэрству замежных спраў рэспублікі неабходна недзе каля 50 спецыялістаў, у перспектыве — значна больш. Аднак, прачытаўшы гэта, не спяшайцеся ў аддзел кадраў Міністэрства, бо там чакаюць людзей з добрым веданнем дзвюх замежных моў, і, пажадана, з вопытам работы.

Наталля СІРАШ.

З ЗАЛЫ СУДА

«...КАЛІ Б Я БЫЎ ДАРОСЛЫМ, МЯНЕ Б РАССТРАЛЯЛІ»

Чатырохгадовы Сярожа Лугаўскі рос вельмі рухомым ласкавым хлопчыкам. Часта любіў гуляць на вуліцы, далей ад дома. Спакойны, дружалюбны, паслухмяны—такім яго характарызавалі ў вёсцы. Ён быў вельмі даверлівы да дарослых і аднагодкаў. Да старэйшых дзяцей ставіўся з вялікай павагай і любоўю. Гэта дзіцячая даверлівасць каштавала яму жыцця...

У той ракавы дзень Сярожа ў 14 гадзін пайшоў гуляць з малодшай сястрой на вуліцу. Неўзабаве дзяўчынка прыбегла дадому і сказала, што брацік пайшоў гуляць з вялікімі дзецьмі ў лес. Праз дзве гадзіны маці пачала шукаць сына. Не знайшоўшы нідзе, звярнулася за дапамогай да суседзяў. Збег абставін: першымі, да каго зайшла маці, былі сем'і, дзе нарадзіліся забойцы. Злачынцы былі дома. Пра яе сына нічога не сказалі. Аднаго з іх вельмі напалохалі заплаканыя вочы маці. Пазней жыхары пакажуць менавіта на яго—«галоўнага» злачынцу. На ногі былі ўзняты міліцыя, рабочыя саўгаса, вучні школы, выкладчыкі. «Дапамагалі» шукаць і забойцы...

Пошукі поспехам не ўвянчаліся, таму назаўтра пачаліся зноў. А неўзабаве ў УУС Мінскай вобласці паступіла страшнае паведамленне.

«Раніцай, 4 кастрычніка 1991 года, у закінутым кар'еры на ўскраіне вёскі Новыя Зелянкі Чэрвеньскага раёна быў знойдзены труп малалетняга Лугаўскога Сяргея, 1987 г. нараджэння, з прыкметамі гвалтоўнай смерці...» Знявечанае, прысыпанае пяском голае цела. Побач—мокрае, абсыпанае пяском адзенне. Блакітная куртка, боцікі, футболка з намаляванымі караблікам і львом. На кашулі—значок з відарысам кацяняці. Непадалёк — дваццаціпяцікілаграмовы камень...»

***

Вучань 5-га класа Валожынскай спецшколы-інтэрната для дзяцей з затрымкай псіхічнага развіцця Размысловіч Рыгор, 1977 года нараджэння, жадання вучыцца не выказваў. За навучальны год прапусціў 329 урокаў.

У сям'і Размысловічаў нарадзіліся тры хлопчыкі і тры дзяўчынкі. Бацька і маці пілі. Грышу не споўнілася двух гадоў, калі іх пазбавілі бацькоўскіх правоў. Дзяцей раскідалі па інтэрнатах. Жодзіна, Беразіно, Рудзенск, Валожын — адрасы спецшкол, дзе давялося вучыцца Грышу. У красавіку ён вярнуўся ў Чэрвеньскі раён, сказаў маці, што не будзе больш вучыцца. Усё лета правёў у вёсцы Новыя Зелянкі, працаваў на збожжатаку, дапамагаў па дому. У верасні на вучобу не з'явіўся.

Увесь свабодны час хлопец бавіў у клубе, дзе граў у музычным ансамблі. Яго кіраўнік часта выпіваў, і, здаралася, дзеці адводзілі яго позна дадому ў інтэрнат.

Яшчэ раней настаўнікі заўважалі ў Грышы прыкметы «дэбільнасці» (спадчыннасць бацькоў-алкаголікаў) — вельмі нізкі ўзровень інтэлекту, схільнасць да агрэсіўнай разрадкі, зніжэнне кантролю і прагнозу вынікаў сваіх дзеянняў. «У вёсцы,—расказвалі сведкі ў судзе, —як толькі нешта здарыцца, усе ішлі да Размысловіча».

У школах-інтэрнатах крыўдзіў дзяцей, падманваў дарослых. Быў заўважаны ў крадзяжы чужых рэчаў, цукерак, грошай. Хітры Грыша заваяваў «давер» дзяцей. Некаторыя вучні згуртаваліся вакол такога псеўдалідэра, бадзяліся, учынялі крадзяжы, уцёкі.

На ўлік у ІДН Чэрвеньскага РАУС Грышу Размысловіча паставілі за крымінальныя злачынствы: у горадзе Валожыне, дамовіўшыся з малалетнім вучнем, учыніў крадзеж веласіпеда і 3-літровага слоіка з кампотам у пенсіянеркі, потым украў яшчэ адзін дарожны веласіпед у неўстаноўленай асобы. Яшчэ больш рэзка горшыя якасці характару Грышы праявіліся адначасова з захапленнем ігрой у ансамблі. Яго часта бачылі п'яным, з цыгарэтай у зубах. За непаслухмянасць жорстка караў малодшых.

***

Сябраваў Размысловіч з адзінаццацігадовым Артурам Байрамавым. З ім разам ігралі ў клубным музычным ансамблі.

Пасля нараджэння Артура яго шаснаццацігадовую маці бацька Байрамаў Басалтан-аглы кінуў. Міліцыя не змагла адшукаць азербайджанца, які ўцёк ад аліментаў. Ад другога, трэцяга шлюбу, сужыцеля таксама нарадзіліся дзеці. Так што рос Артур, як і Грыша, у «мнагадзетнай» сям'і. Маці Байрамава-Мініч Галіна п'янствавала, жыла разгульным жыццём.

З другога класа Артур пачаў падманваць, не хацеў вучыцца. Ён быў адзін з мацнейшых сярод аднакласнікаў, мог пакрыўдзіць слабага. Многія не любілі грубага, фанабэрыстага Артура, баяліся. У чацвёртым класе ён пачаў курыць. Выпіваў са студэнтамі, школьнікамі на вяселлях, з музычным кіраўніком. Аднойчы яго ледзь выратавала «хуткая дапамога».

Любімы занятак Артура — прагляд фільмаў жахаў. Яго называлі «вялікім знаўцам інтымнага жыцця, сексу». Усе дзяўчынкі дрэнныя, часта гаварыў ён падлеткам. Бессаромна і брыдка лаяўся ў адрас равесніц.

***

Вучань 6-га класа Новазелянкоўскай СШ Палянскі Анатоль нарадзіўся на год пазней за Грышу Размысловіча ад пазашлюбнай сувязі. Ад другога шлюбу ў маці Толі, даяркі мясцовага саўгаса «Новыя Зелянкі», з'явілася яшчэ чацвёра дзяцей. «Комплекс непаўнацэннасці» ў хлопчыка ўрачы канстатавалі з-за неспрыяльнай абстаноўкі ў сям'і. П'яныя айчым учыняў скандалы, і тады хлопчык заступаўся за маці. Двойчы школьныя настаўнікі вымушаны былі пакідаць Анатоля на другі год. Аднакласнікі заўважалі ў яго прымітыўнасць мыслення, вузкасць кругагляду. З яго смяяліся. Вось чаму Толя Палянскі імкнуўся нейкім чынам «самазацвердзіцца» ў вачах падлеткаў. «Дапамагаў» гэтаму 8-ы канал тэлебачання.

***

...Апоўдні скончылася рэпетыцыя ў музычным ансамблі. Артур Байрамаў выйшаў з клуба і пайшоў з вядром па ваду. Па дарозе сустрэў Славу Аляшкевіча і Размысловіча. Апошні быў п'янаваты.

— У мяне бутэлька азербайджанскага віна ёсць, дабавім? — спытаў Грыша.

На тэрыторыі дзіцячага садка ўтраіх з рыльца выпілі віно. Перакінуліся некалькімі фразамі, і Размысловіч накіраваўся дадому, а дзеці—у клуб.

Недзе ў 15 гадзін Артур Байрамаў, выйшаўшы на вуліцу, у парку ўбачыў Грышу Размысловіча — той гуляў з малалетнім Сярожам Лугаўскім—падышоў да іх.

— Давай завядзём Сяргея ў кар'ер і пагуляем у машынкі, — прапанаваў Размысловіч. На вуха ж шапнуў хлопцу, што збіраецца згвалтаваць хлопчыка.

— Але ён жа не дзеўка!— паспрабаваў запярэчыць той.

— Не паслухаешся, з табой зраблю гэта, — прыгразіў Грыша.

...У дзень забойства Анатоль Палянскі пасля школы з дзецьмі за саўгаснымі гаражамі пілі таксама самагон— у аднаго хлапчука быў дзень нараджэння. Вярнуўшыся дадому, узяў стары нож і пайшоў за саляркай у кацельню. Па дарозе сустрэў Грышу Размысловіча, Артура Байрамава, якія ішлі з Сяргеем Лугаўскім.

— Хадзем з намі, пагуляем у кар'еры з хлопчыкам, — прапанавалі Размысловіч і Байрамаў.

— Ды я п'яны...

(Пазней у аддзяленні бальніцы пры правядзенні судова-псіхіятрычнай, наркалагічнай і псіхалагічнай экспертызы Анатоль Палянскі будзе плакаць і апраўдвацца: «Быў выпіўшы, не памятаю, што рабіў»). Павярнуўшыся да Размысловіча, Байрамаў спытаў: «Можа, і Наташу, сястру Сяргея, возьмем?»

Але дзяўчынка, пачуўшы такую прапанову, адмовілася і пайшла дадому. П'яная кампанія спусцілася ў кар'ер за кіламетр ад бліжэйшага жылога дома. Там валяліся розныя жалязякі, шлангі, паілкі для кароў. Хлопчыка прывабіла нейкая бліскучая цацка, і ён пабег да яе. Размысловіч падставіў нагу, Сярожа ўпаў, ударыўся аб камень. Рыгор схапіў яго за адзенне, прыўзняў і ўдарыў кулаком у твар. Палянскі, што падышоў, скокнуў на грудзі. Усе ўтраіх пачалі збіваць хлопчыка нагамі. Потым вырашылі яго распрануць. Размысловіч і Палянскі сцягнулі з яго адзенне. Сярожа плакаў, вырываўся. Але двое насільнікаў моцна трымалі за ногі, а Байрамаў звязваў ззаду рукі.

Металічнай трубой і гумавым шлангам трое насільнікаў пачалі біць па галаве, спіне, нагах і руках ахвяры. За жорсткай расправай спакойна назіраў непаўналетні Аляшкевіч.

Хлопчык жаласна плакаў, прасіў адпусціць. Тады Палянскі, праяўляючы выключны цынізм, як гэта зафіксавана ў крымінальнай справе, памачыўся ў пластмасавую паілку, што ляжала побач, выліў мачу на галаву і адзенне Сярожы Лугаўскога.

— Што будзем далей рабіць? — спытаў Байрамаў у Размысловіча, стаміўшыся ад біцця.

— Згвалцім, — прапанаваў Артур.

— Але за гэта пасадзяць,— рэзюмаваў хітры Размысловіч. Папярэджанне не спыніла насільнікаў.

А потым Размысловіч на назе хлопчыка пачаў рэзаць пальцы, адзін зламаў на руцэ. Сярожа курчыўся ад болю, захлынаўся слязьмі, адчуваючы страшэнныя пакуты. Каб не чутно было яго крыкаў, Размысловіч закрываў ахвяры рот.

— Не трэба рэзаць, у мяне ўсё ў душы пераварочваецца! — закрычаў Байрамаў.

— Калі вы не будзеце біць, гвалтаваць яго, дык я зраблю гэта з вашымі братамі і сёстрамі, — папярэдзіў Грыша Размысловіч.

І са злосцю кінуў нож у цела ахвяры, лязо ўваткнулася ў спіну. Выцягнуўшы нож, Грыша выцер яго анучай і паклаў у кішэню.

«Жаласлівы», «спагадлівы» Байрамаў нанёс яшчэ адзін удар кулаком у твар, з рота хлопчыка пайшла кроў. Палянскі наступіў нагой Сяргею на шыю, усе пачулі, як нешта хруснула.

— Ён усё роўна памрэ, давай даб'ём, каб не мучыўся,— прапанаваў Размысловіч.

Разам з Палянскім, на вачах Байрамава і Аляшкевіча, прыкацілі дваццаціпяцікілаграмовы камень, узнялі яго і двойчы кінулі на грудзі Лугаўскога. Сярожа перастаў дыхаць. Тады Размысловіч схаваў труп і адзенне ў яму.

Судова - медыцынскі эксперт налічыў дзесяткі цяжкіх цялесных пакалечанняў галавы, жывата, пераломаў касцей рук, рэбраў, разрываў жыццёва важных органаў, што выклікалі траўматычны шок, вялікую страту крыві, ад чаго Сяргей Лугаўскі памёр на месцы.

Каля шасці гадзін вечара злачынцы пакінулі кар'ер. Назаўтра, а палове шостай раніцы, Байрамаў, Размысловіч і Аляшкевіч прыйшлі паглядзець на труп хлопчыка. Палянскі не пайшоў.

***

...На след злачынцаў выйшлі хутка. Яны былі затрыманы, этапіраваны ў следчы ізалятар.

— Ты разумееш, што зрабіў? — спытаў следчы ў Байрамава.

— Учыніў забойства. Ведаю, што, калі б быў дарослым, мяне расстралялі б.

Малалетнім Артуру Байрамаву і Анатолю Палянскаму «пашанцавала»: да моманту ўчынення злачынства яны не дасягнулі ўзросту, з якога наступае крымінальная адказнасць. Крымінальная справа супраць іх была спынена. Каб не дапусціць помсты з боку сваякоў загінуўшага, іх накіравалі ў спецыяльную вучэбна-выхаваўчую ўстанову для падлеткаў - правапарушальнікаў.

Здавалася б, у канцы гэтай сумнай судовай гісторыі трэба расставіць акцэнты на маральных вытоках злачынства, на духоўным свеце малалетніх забойцаў, на тым, што іх штурхнула да злачынства. А ці трэба гэта рабіць?

Думаю, чытач і сам прааналізуе іх маральнае аблічча, пераканаецца ў заканамерным фінале бескантрольнасці і безнагляднасці падлеткаў, распуснага жыцця бацькоў.

Усе тры «закінутыя дзіцяці», як было ўстаноўлена судэкспертызай, усведамлялі свае дзеянні і маглі кіраваць імі. Ні ад псіхічных расстройстваў, ні ад душэўных хвароб не пакутавалі. «Дэбілы» шукалі прызнання аднагодкаў праз фізічнае насілле над слабымі, праз нечалавечыя пакуты ахвяры.

Судовая калегія Мінскага абласнога суда пад старшынствам Л. Бярцук прыгаварыла чатырнаццацігадовага Рыгора Размысловіча да дзесяці гадоў пазбаўлення волі з адбываннем пакарання ў папраўча-працоўнай калоніі агульнага рэжыму.

Выслухаўшы прыгавор, маці забойцы, якая з'явілася п'яная на судовае пасяджэнне, падышла да адваката і шапялявым голасам вымавіла:

— Пішы скаргу ў Вярхоўны, там знізяць!

Судовая калегія Вярхоўнага суда Беларусі прыгавор у часткі асуджэння Размысловіча пакінула без змянення, а касацыйную скаргу адваката — без задавальнення.

...Пасля прыгавору, пакідаючы залу судовага пасяджэння ў суправаджэнні аховы, з наручнікамі за спіной, злачынца Размысловіч усміхаўся. На тварах сведак Байрамава Артура і Палянскага Анатоля таксама ззяла ўсмешка.

Славамір АНТАНОВІЧ, саветнік старшыні Вярхоўнага суда Беларусі.

РОЗГАЛАС

ДУХОЎНАЯ МІСІЯ БІЛІ ГРЭМА

22 кастрычніка ў 22.26 з Мінскага чыгуначнага вакзала і 24-га — з Брэсцкага (у 11.45) адыдуць цягнікі, не пазначаныя ў раскладах, білеты на якія немагчыма купіць у чыгуначных касах. Гэтыя два цягнікі з Беларусі і яшчэ дзесяць з іншых куткоў СНД павязуць вернікаў на Евангелізацыйныя сходы ў Маскве, у спорткомплексе «Алімпійскі», з удзелам сусветна вядомага прапаведніка Білі Грэма (ЗША).

Гэтыя грандыёзныя сходы (да прыкладу, толькі зводны хор на стадыёне будзе складацца з 5.000 харыстаў) аб'яднаюць людзей з розных гарадоў і розных краін СНД і Прыбалтыкі: Масквы, Кіева, Рыгі, Роўна, Растова, Харкава і іншых. Акцыя місіі «Адраджэнне-92», якая арганізоўвае Евангелізацыйныя сходы 23—25 кастрычніка, пройдзе пад знакам духоўнага абнаўлення людзей з рэспублік былога СССР. Сам Білі Грэм упэўнены, што нашы краіны чакае вялікае будучае, калі ў нас, як і ў ЗША пасля вайны за незалежнасць і грамадзянскай вайны, грамадзяне звернуцца да Хрыста, да духоўных каштоўнасцяў.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

30 ТЫСЯЧ РУБЛЁЎ ЗА ПАЎГАДЗІНЫ

Такі заробатак, даступны не кожнаму брокеру, у двух удзельнікаў 5-га традыцыйнага лёгкаатлетычнага прабегу на прызы мінскага ВА «Гарызонт». Ваеннаслужачы з Мінска Ба[illegible] і навучэнка Бабруйскага вучылішча алімпійскага рэзерву Галушка, прабеглі 10,8 км крыху больш чым за паўгадзіны. Атрымалі галоўныя прызы — каляровыя тэлевізары «Гарызонт». Бегаць хутка становіцца ўсё выгадней.

В. ІШЧАНКА.

«МЯККА» ЕДЗЕШ—БОЛЬШ ПЛАЦІШ

Паводле звестак, што паступілі з Мінскаблпасажыраўтатранса, у самы бліжэйшы час чакаецца падаражанне праезду ў міжгародных аўтобусах. Адзін кіламетр «мяккай» язды будзе каштаваць 75 капеек замест былых 45.

БелаПАН.

ПАРТЫЗАНСКІ АТРАД УЗОРУ 1992 ГОДА

ОРША. У ходзе работы па крымінальнай справе супрацоўнікі Аршанскага аддзела УКДБ і аддзела крымінальнага вышуку ГАУС правялі вобыскі у жыхароў горада Барань Аршанскага раёна А. Кандыбіна, В. Паўловіча, В. Панко. У іх адабраны два аўтаматы ППШ, самаробны аўтамат тыпу «УЗІ» з боекамплектам, пісталет замежнай вытворчасці, рэвальвер, карабін, вінтовачны абрэз, ракетніца, боеприпасы, дзве радыёстанцыі, шэсць мяхоў макавай саломкі і прыстасаванне для прыгатавання наркатычных рэчываў. Ідзе расследаванне.

ДАБРАЛІСЯ І ДА ЯДАЎ

Са склада калгаса «Камсамолец» у вёсцы Барсукі Докшыцкага раёна зладзеі ўкралі на 700 тысяч рублёў ядахімікатаў.

Віктар ФЕДАРОВІЧ. (БелаПАН).

РАДЗІЛЬНЫ ДОМ «ІМЯ СТАЛІНА»

Страшныя факты былі абнародаваны на мітынгу, арганізаваным гомельскай Асацыяцыяй ахвяр рэпрэсій. Аказваецца, пад Гомелем, у прыгарадным пасёлку Хальч, была ГУЛАГаўская калонія з філіялам у Тарасаўцы. Тут у бараках утрымліваліся жанчыны з груднымі дзецьмі і цяжарныя. А паколькі ўмовы ў гэтым лагеры былі не лепшыя, чым у іншых падобных «установах», то вельмі кароткім было жыццё многіх дзяцей. Хавалі іх на Хальчанскіх могілках, ля самай агароджы. Доўгія гады не асмельваліся мясцовыя жыхары расказаць аб страшнай тайне «радзільнага дома».

На гэтым мітынгу былыя вязні ГУЛАГа не прасілі ва ўладаў дапамогі, хоць многім з іх зноў жывецца не проста. Яны спрабавалі данесці да людзей праўду аб тым часе, які выбраў іх. Шкада, што мала гамяльчан прыйшло на мітынг. Ці то надвор'е перашкодзіла, ці то цяперашніх клопатаў хапае...

Віктар КОТАЎ. (БЕЛІНФАРМ).

ТАЙМ-АЎТ

ПЕРШЫ КРОК У ВЯЛІКІ ФУТБОЛ

Трэнеры Нацыянальнай зборнай Беларусі па футболу абнародавалі спіс з 24 ігракоў, якіх яны маюць намер запрасіць на першы афіцыяльны міжнародны матч нашай зборнай 28 кастрычніка ў Мінску з камандай Украіны. Гэта варатары А. Сацункевіч («Дынама», Мн.) і В. Шанталосаў («Лакаматыў», Ніжні Ноўгарад), абаронцы: Г. Лясун, Р. Арлоўскі, А. Тайкоў (усе «Дынама», Мн.), С. Гурэнка («Хімік», Гродна), А. Хрыпач, І. Шусцікаў («Трактар», Бабруйск), В. Сычык («Дынама», Брэст); ігракі сярэдняй лініі і атакі: А. Зыгмантовіч, У. Журавель, В. Бялькевіч, Ю. Антановіч, Ю. Шуканаў, С. Герасімец, С. Гоцманаў, С. Бараноўскі, В. Вялічка (мінскае «Дынама»), В. Кукар («Трактар»), Э. Дземенкавец, С. Вехцеў (КІМ), А. Мятліцкі («Рапід», Вена), С. Алейнікаў («Лечэ», Італія).

Судзіць гэты матч запрошаны арбітр міжнароднай катэгорыі з Масквы А. Спірын.

Нагадаем таксама, што ў гэты ж дзень у Ціраспалі сустрэнуцца алімпійскія каманды дзвюх краін.

Некалькі слоў пра хакей.

Як мыла з'еўшы вярталіся хакеісты мінскага «Дынама» з аўстрыйскага горада Філах, дзе праходзілі чвэрцьфінальныя матчы Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў. Наша каманда, якая загадзя лічылася фаварытам у сваёй групе, пацярпела два паражэнні ад галандскай і аўстрыйскай каманд і бяссслаўна выбыла з розыгрышу. Гэта не можа не турбаваць хакейную грамадскасць нашай рэспублікі напярэдадні адказных матчаў нацыянальнай зборнай за права ўдзелу ў чэмпіянаце свету. Аснову нашай галоўнай каманды складаюць якраз ігракі мінскага «Дынама».

Анатоль СЛАНЕЎСКІ.

У Прэзідыуме Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

Пад старшынствам Вячаслава Кебіча ў Доме ўрада адбылося чарговае пасяджэнне Прэзідыума Савета Міністраў Беларусі. Разгледжаны шэраг пытанняў сацыяльна - эканамічнага развіцця, знешнепалітычнай дзейнасці, ваеннага будаўніцтва і іншыя.

Заслухана справаздача «Аб гатоўнасці народнай гаспадаркі рэспублікі да работы ў асенне - зімовы перыяд 1992—93 гадоў», з якой выступіў намеснік старшыні Дзяржэканомплана А. Боршч. Адзначана, што, нягледзячы на складанасці з пастаўкамі ў Беларусь энерганосьбітаў, выкліканыя іх рэзкім падаражаннем, рэспубліка ў цэлым гатова да зімы. Асабліва падкрэслена неабходнасць па-гаспадарску выкарыстоўваць энергарэсурсы, эканоміць электраэнергію.

Выступаючы на пасяджэнні, Старшыня Савета Міністраў рэспублікі В. Кебіч адзначыў, што нядаўна прынятыя ўрадам рашэнні, накіраваныя на абарону эканамічных інтарэсаў рэспублікі, не павінны перашкаджаць існуючым гандлёвым сувязям, у тым ліку і рээкспарту энерганосьбітаў, які ажыццяўляецца праз тэрыторыю Беларусі, калі пры гэтым захоўваюцца неабходныя адміністрацыйныя патрабаванні.

Разгледжаны таксама пытанні ўвядзення пенсій за асобыя заслугі перад Рэспублікай Беларусь, аб асновах дзяржаўнага сацыяльнага страхавання, аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, некаторыя іншыя.

У рабоце пасяджэння Прэзідыума ўдзельнічаў намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета рэспублікі В. Шаладонаў.

Служба інфармацыі Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь—БЕЛІНФАРМ.

«Орша—менавіта тое месца, дзе могуць усталявацца сапраўдная беларуская памяркоўнасць і разуменне сітуацыі»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар).

Шушкевіч высветліў сітуацыю з экспартам прадукцыі. Аказваецца, «Легмаш», які на працягу апошніх дзесяці гадоў меў даволі выгадныя замежныя кантракты, зараз зусім застаўся без экспартных паставак.

Каментарый для «Звязды» старшыні гарсавета Оршы Уладзіміра НАВАЦКАГА:

— Любы кіраўнік, і асабліва Старшыня Вярхоўнага Савета, павінен дасканала ведаць рэальную абстаноўку на месцах, прычым напрамую, а не праз нейкіх там інфарматараў. І ў гэтым сэнсе Орша даўно ўжо патрабавала да сябе пільнай увагі з боку кіраўнікоў нашай рэспублікі. Мы даўно хацелі данесці да лідэра Беларусі свае праблемы, і толькі зараз з'явілася такая магчымасць. Сёння мы больш, чым іншыя гарады падобнага тыпу, маем патрэбу ў дапамозе з боку Вярхоўнага Савета і ўрада. Наш горад спакон веку рабочы, пастаянна развіваўся як прамысловы рэгіён, і ў мінулым мала хто заз іраў у яго перспектыву.

З адказаў Станіслава Шушкевіча на пытанні: «ДЗЯРЖАВА НЕ МОЖА ДАЦЬ ГАРАНТЫЙ, ШТО ЦЭНЫ ПЕРАСТАНУЦЬ РАСЦІ»

Нам патрэбна разумная палітыка цэн. Дзяржава не можа гарантаваць спыненне іх росту, таму што яна іх не рэгулюе. Усё залежыць ад канкрэтных прадпрыемстваў у нас і іншых рэгіёнах СНД. Беларусь павінна імкнуцца рабіць грошы больш надзейнымі, канверсуемымі, тады цэны перастануць расці, аднак гэта не так проста.

«ТРЫ ГАЛОЎНЫЯ ПЫТАННІ, ЯКІЯ НЕАБХОДНА ВЫРАШЫЦЬ НА СЕСІІ»

На бліжэйшай сесіі нам у першую чаргу неабходна вырашыць тры галоўныя пытанні. Першае — ратыфікацыя дагавора аб скарачэнні звычайных узбраенняў. На сённяшні дзень толькі Беларусь не ратыфікавала пагадненне аб звычайнай зброі, і калі да 3 лістапада мы не адправім ратыфікацыйныя дакументы ў Нідэрланды, да нас могуць быць прыменены сур'ёзныя санкцыі. Другое — змяненне працэнта дэфіцыту бюджэту. Раз няма сродкаў на пакрыццё расходаў, значыць, трэба лічбу дэфіцыту павялічыць. І трэцяе — абавязковае павелічэнне мінімальнай заработнай платы.

«У МЯНЕ ЁСЦЬ ВЕЛЬМІ ГАРАЧАЕ ЖАДАННЕ ПАДТРЫМАЦЬ БЕЛАРУСКАМОЎНЫЯ ВЫДАННІ»

Зараз мы карыстаемся саюзным Законам аб друку, які тым не менш дзейнічае нядрэнна. Асабіста ў мяне ёсць вельмі гарачае жаданне падтрымаць беларускамоўныя выданні. А з астатнімі выданнямі трэба быць вельмі далікатнымі. Я пакуль не бачу крытэрыяў, па якіх можна было б падтрымліваць рускамоўны «малы» друк. Я — дзвюма рукамі за беларускамоўныя раённыя і іншыя выданні. Мы затапталі беларускую мову так глыбока, што без дзяржаўнай праграмы не абысціся.

Сустрэча трэцяя: ІЛЬНОКАМБІНАТ

У глядзельнай зале гэтага даволі стабільнага прадпрыемства старшыні парламента былі прадстаўлены ўзоры прадукцыі. Лідэр рэспублікі пахвальна адазваўся аб дзейнасці льнокамбіната, які нядрэнна сябе адчувае ў віхуры рыначнай эканомікі.

А ўвечары, у Палацы культуры вышэйпамянёнага прадпрыемства, адбылася двухгадзінная сустрэча Станіслава Шушкевіча з грамадскасцю горада, пытанні на якой часам чуліся не самыя прыемныя.

З адказаў Станіслава Шушкевіча на пытанні: «КАЛГАСАМ НІХТО НЕ ПАГРАЖАЕ»

Паводле аналізу Кантрольнай палаты, на падтрымку фермераў з бюджэту выдаткоўваецца ўсяго 2,8 працэнта грошай. Трэба шырэй развіваць фермерскія гаспадаркі, аднак калгасам ніхто не пагражае. Яшчэ ні адзін калгас у рэспубліцы Беларусь не знік, хаця і магло такое здарыцца. Тут нам трэба браць прыклад з Кыргызстана, дзе зараз 15 тысяч фермераў. У нас жа толькі паўтары тысячы фермераў пры 2.700 калгасах і саўгасах.

«МЫ ЛІЧЫМ, ШТО ТАКОЕ СВЯТА НАМ НЕ ПАТРЭБНА»

Парламент Беларусі мае права прымаць тыя рашэнні, якія лічыць патрэбнымі, і для адмены 7 лістапада як святочнага дня ў яго ёсць дастаткова прычын. Мы лічым, што такое свята нам не патрэбна. Ветэраны ж могуць сустракаць яго так, як хочуць.

БЛІЦ-ПЫТАННІ І БЛІЦ-АДКАЗЫ:

— Што вы думаеце пра Гарбачова?

— Давайце не будзем гаварыць аб ім. Кожны можа наступіць на хвост ільва, калі леў мёртвы.

— Хто мае больш выгады ў эксплуатацыі Беларускай чыгункі: Беларусь ці Расія?

— Канешне, Беларусь.

— Чаму радыё і тэлебачанне не прадастаўляюць абяцаны эфір парламенцкай апазіцыі?

— Яны не павінны выконваць ультыматумы апазіцыі. Яе лідэры і так даволі часта з'яўляюцца на экранах.

— Што будзе з беларускай арміяй?

— Мы вызначылі тэрмін 3 гады, каб скараціць наша войска да 75 тысяч чалавек.

Спецыяльныя карэспандэнты «Звязды» Ігар КАРНЕЙ і Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

«БІ-БІ-СІ»

У час землетрасення ў Каіры загінула больш як 400 чалавек. Прэзідэнт Егіпта Мубарак сказаў, што аднаўленне разбураных кварталаў возьме на сябе дзяржава. Па ацэнках спецыялістаў, на гэтыя мэты спатрэбіцца больш як 150 млн. долараў. Многія каірцы правялі другую ноч пад адкрытым небам у чаканні паўторнага штуршка. Прадстаўнік урада растлумачыў вялікую колькасць разбурэнняў дрэннай якасцю будаўніцтва дамоў.

Чарговай няўдачай завяршылася яшчэ адна спроба наладзіць падачу электраэнергіі ў Сараева. Горад жыве без электрычнасці ўжо тры тыдні. У Сараева таксама няма вады.

Група экспертаў ААН з Грузіі выехала ў Абхазію для вывучэння сітуацыі на месцы. Супрацоўнікі ААН пабываюць у Гаграх, дзе, паводле паведамленняў сродкаў масавай інфармацыі, абхазцы ўчынілі крывавую бойню мірнага насельніцтва пасля захопу горада. Місія ААН мяркуе высветліць, праўда гэта, ці не.

Паступаюць супярэчлівыя паведамленні наконт візіту Гарбачова ў Італію напярэдадні прыбыцця ў Германію на пахаванне Бранта. МЗС Італіі сцвярджае, што гэта так, а МУС Расіі гаворыць, што пашпарт Гарбачову выдадзены толькі на паездку ў Германію. Сам Гарбачоў мае намер наведаць абедзве краіны.

Расія аднавіла пастаўкі нафты ў Літву, якія былі прыпынены ў ліпені гэтага года. Аднак гэтых паставак недастаткова для рэспублікі.

У адказ на пратэст Грузіі і Украіны з прычыны накіравання дзевяці ваенных караблёў Чарнаморскага флоту да берагоў Абхазіі, Расія заявіла, што гэтыя караблі неабходныя для аховы Ельцына ў час будучай сустрэчы Ельцына і Шэварднадзе.

«НЯМЕЦКАЯ ХВАЛЯ»

Партыі кіруючай кааліцыі ФРГ дасягнулі прынцыповай згоды па пытанню змяненняў канстытуцыі з мэтай зменшыць плынь бежанцаў у краіну. Афіцыяльныя органы атрымаюць больш свабоды, каб самастойна вырашаць лёс эмігрантаў. Зараз у Германію штомесяц прыбывае каля 50 тысяч бежанцаў. Гэта і прывяло да хвалі беспарадкаў з боку правай моладзі Германіі.

Польшча паведаміла аб пачатку знішчэння лішняй зброі звычайнага тыпу: тысячы танкаў, соцень артылерыйскіх гармат і некалькіх баявых самалётаў.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

Латвія патрабуе, каб войскі былога СССР былі выведзены з краіны да канца верасня будучага года. А Расія плануе гэта зрабіць толькі да канца 1994 года.

У Душанбе прыбыла дэлегацыя на чале з ваенным міністрам Кыргызстана, каб абмеркаваць дэталі размяшчэння міратворчых сіл у Таджыкістане.

Адвакат Хонекера заявіў у Берліне, што запатрабуе вызвалення яго з турмы, бо той памірае ад рака печані. Хонекер, па словах адвакатаў, не перажыве судовага працэсу.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ●

Сусветнае супольніцтва спачувае беларускаму прафесару

Наш спецыяльны карэспандэнт перадае з XIX Сусветнага кангрэса па малым бізнесе

ВАРШАВА. **(Валерый Чарняўскі).** Час — грошы. Прытрымліваючыся гэтага праверанага прынцыпу, дзелавыя людзі, што з'ехаліся з розных канцоў свету на сваю чарговую сустрэчу, не сталі траціць яго дарэмна. Раздзяліўшыся «па інтарэсах» на так званыя секцыі, яны, згодна з праграмай кангрэса, пачалі абмеркаванне такіх асноватворных праблем, як узаемадзеянне паміж малым і буйным бізнесам, наяўнасць сучасных сістэм інфармацыйнага забеспячэння прадпрымальніцтва, малы бізнес — рухаючая сіла развіцця эканомікі.

Словам, розная вастрыні палітычныя заявы і філасофска-прававыя спрэчкі ўступілі месца прафесіянальна - тэхналагічнаму дзеянню. Тым больш цікава, аднак, яшчэ раз нагадаць падзеі першага дня, якія, як камертон, абазначылі танальнасць усёй работы XIX кангрэса. Для нас гэта ўяўляе двайны інтарэс, паколькі беларуская дэлегацыя, разам з паўднёвакарэйскай, выступіла ў якасці своеасаблівага «парушальніка спакою».

Магчыма з-за недагляду арганізатараў мерапрыемства беларускі сцяг быў засунуты ледзь ці не за кулісы сцэны. Рашучы дэмарш кіраўнікоў нашай дэлегацыі аднавіў патрэбнае статус-кво, і бела-чырвона-белае палотнішча заняло адно з першых месц у шэрагу сцягоў іншых дзяржаў. З паўднёвакарэйскім сцягам справа магла дайсці і да сапраўднага скандалу, паколькі апошні наогул не быў вывешаны. Толькі пасля адпаведных дыпламатычных прабачэнняў усё было ўладжана, аднак паўднёвакарэйскага дэлегата ў ганаровы прэзідыум кангрэса так і не запрасілі, нягледзячы на ўсе яго патрабаванні. Як бачым, дабіцца павагі на міжнароднай арэне нялёгка, нават маючы даволі высокі эканамічны рэйцінг.

Наколькі ж цяжэй дабіцца прыхільнасці сусветнага супольніцтва нам, выступаючым сёння, калі шчыра прызнацца, у ролі прасіцеляў. І тым не менш...

Прафесар Беларускага эканамічнага ўніверсітэта Марыя Ткачук, зрабіўшы сваё паведамленне на польскай мове, што называецца, сарвала апладысменты ўсёй залы кангрэсаў. Такая рэакцыя бізнесменаў, людзей, як правіла, цвярозых і далёка не сентыментальных, была выклікана, аднак, не толькі цудоўным веданнем мовы краіны, якая прымае красу сусветнага прадпрымальніцтва (што і прадэманстравала прамоўца). Поўнае разуменне і спачуванне ўсіх, хто сабраўся тут, выклікала ў першую чаргу сумленная і аб'ектыўная пазіцыя спецыяліста, які дзесяткі гадоў аддаў вывучэнню прадмета. Цяжка было, канешне, зразумець нашым замежным партнёрам, што ж гэта за дзяржаўнае рэгуляванне і фінансавая падтрымка малога бізнесу, калі ў нас пакуль няма ні нармальнай, адпрацаванай падатковай сістэмы, ні трывалага эканамічнага заканадаўства.

Зрэшты, для аўтара гэтых радкоў такія факты не з'явіліся нечаканасцю. Значна больш здзівіла сціплая (у вачах польскіх прадпрымальнікаў, вядома) рэмарка члена ўрада Рэспублікі Польшча:

— У нас справа пастаўлена проста: калі чалавек захацеў стаць бізнесменам, то, прыйшоўшы да нас і аформіўшы неабходныя дакументы, заўтра ён ім і стане.

Членам жа беларускай дэлегацыі (дарэчы, адной з самых шматлікіх на кангрэсе) інфармацыі для роздуму было больш чым дастаткова. Таму недахвату ў новых ідэях і прапановах не адчувалася. У прыватнасці, прэзідэнт Саюза прадпрымальнікаў Рэспублікі Беларусь Уладзімір Карагін у гутарцы з кіраўніцтвам цяперашняга кангрэса выказаў думку як арыгінальную, так і нечаканую: чаму не правесці адзін з будучых сусветных форумаў дзелавых людзей... у нашай рэспубліцы—гадоў прыкладна праз пяць? Прапанова гэта, безумоўна, з далёкім прыцэлам, але факт: ідэя не адвергнута і будзе адпаведным чынам разгледжана.

Значыць, будзем спадзявацца сустрэць у будучым на сваёй зямлі прадпрымальнікаў-кангрэсменаў? А чаму б і не? Пакуль жа беларускія прадпрымальнікі знаходзяцца ў рангу гасцей дзелавых людзей Польшчы. У апошні дзень работы XIX Сусветнага кангрэса па малым бізнесе беларуская дэлегацыя выязджае на вельмі прадстаўнічую міжнародную ярмарку ў горад Познань — зусім магчымыя новыя дзелавыя кантакты і буйныя камерцыйныя здзелкі.

ТЭАТРАЛЬНЫ СЕЗОН

...А ў коласаўцаў гледачоў стала больш

Беларускі дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Я. Коласа адкрывае 67-ы тэатральны сезон. Сваімі думкамі пра творчасць, новыя прэм'еры дзеліцца мастацкі кіраўнік тэатра заслужаны дзеяч мастацтваў Барыс Эрын.

— Сёлетні тэатральны сезон адкрываецца ў складаны для культуры час, і тым не менш наша сённяшняя размова пра мастацтва, пра тэатр, які Вы ўзначальваеце другі год. Якім Вы, як мастацкі кіраўнік, бачыце прызначэнне другога на Беларусі нацыянальнага тэатра?

— Я шмат разважаў пра спецыфіку тэатра і бачу яго своеасаблівасць, непаўторнасць у магчымасці весці жывы дыялог з глядзельнай залай. Тое, што адбываецца на сцэне падчас спектакля, адбываецца «сёння, зараз, тут». Тэмы тэатра ўжо дастаткова вядомыя. Класіка шмат разоў перачытана, быт нецікавы, публіцыстыка заўсёды спазняецца за часам. Таму для нас сёння галоўнае пытанне не што сказаць, а як.

У мінулым годзе на коласаўскай сцэне ставіліся спектаклі традыцыйныя. Я не хачу сказаць — нешта другараднае, пад словам «традыцыя» маю на ўвазе псіхалагічны рэалізм пастановак. У гэтым стылі зроблены спектаклі па п'есе братоў Стругацкіх «Жыды горада Піцера» і Агаты Крысці і Рабэра Тама «Загадка дома Верньe».

Мяне зараз цікавіць (у гэтым я бачу вытокі тэатральнасці) іграві, фантазійны тэатр. Мы ўключылі ў рэпертуар малавядомую п'есу Мрожака «Шчаслівае здарэнне», якую можна аднесці да драматургіі абсурду. У спектаклі шмат фантасмагорыі, дзівацтваў, сцэна вядзе размову з гледачом на своеасаблівай кодавай мове, у якой, здаецца, няма логікі, якая перасяляе ў сферу вымыслу. Дарэчы, гэтай пастаноўкай абсурд як стыль упершыню ўвайшоў у жыццё тэатра імя Якуба Коласа. Я сам стаўлю гэты спектакль, і з задавальненнем займаўся гэтым незнаёмым мне жанрам.

— Калі мы ўжо загаварылі пра вашы пастаноўкі, то варта ўспомніць і спектакль паводле гогалеўскага «Рэвізора», не падобны на класічны варыянт. Вас захапілі эксперыменты?

— Не зусім так. Я задаў сабе пытанне: чаму проза Гогаля блізкая да міражу, кашмару, фантасмагорыі, набліжаецца да галюцынацый, дзівацтваў, а «Рэвізор» — бытавая камедыя сацыяльнай накіраванасці. Як ні дзіўна гэта гучыць, мы вырашылі быць бліжэй да Гогаля, вось чаму ставілі спектакль у жанры пародыі, гульні, імправізацыі, рэпетыцыі. Як на сцэнічнай мове паказаць шматаблічнасць Хлестакова? Мы як бы расчлянілі героя на чатыры непадобныя асобы, якіх іграюць чатыры маладыя акцёры. Тэатр захоплены гэтай пастаноўкай, у ёй занятая ўся трупа. Першая частка, якую мы назвалі «ЧП-1», ужо прынята мастацкай радай, за другую, «ЧП-2», бяромся ў новым сезоне. Гэтыя два самастойныя спектаклі, якія будуць ісці два вечары, — прэм'еры новага сезона.

— Якія яшчэ прэм'еры чакаюць гледачоў у новым сезоне?

— Зараз мы працуем над спектаклем па п'есе Дуніна-Марцінкевіча «Залёты». Яго ставіць рэжысёр Юрый Лізянгевіч. Створана таленавітая пастановачная група, у якую ўвайшлі мастак Уладзімір Жданаў, мастак па касцюмах Людміла Ганчарова, кампазітар Уладзімір Кандрусевіч, балетмайстар Леанід Кляцко, педагог па вакалу Аляксандр Сувораў. Гэта галоўны беларускі спектакль года.

Мы запрасілі вядомага артыста Яўгена Весніка на пастаноўку «Касаткі» па п'есе Аляксея Талстога. Гэта будзе спектакль пра каханне жанчыны не самых строгіх паводзін.

Уключылі ў рэпертуар сямейную меладраму амерыканскага драматурга Ніла Саймана «Хачу здымацца ў кіно». Гэты спектакль рэпецірую я. Хутка прыступаем да рэпетыцыі казкі Самуіла Маршака «Кошчын дом». «Старая казка на шоў-лад», — так пастаноўшчык Ю. Лізянгевіч вызначыў жанр будучага спектакля.

У перспектыве — пастаноўка новай п'есы беларускага журналіста Алега Ждана. Яе будзе ставіць вядомы ў Віцебску рэжысёр Валерый Мазынскі.

З коласаўцамі плённа супрацоўнічае малады таленавіты рэжысёр тэатра імя Янкі Купалы Мікалай Пінігін. Ён запрошаны на пастаноўку рок-оперы «Лодка роспачы» па творах Уладзіміра Караткевіча. Музыку напісаў наш кампазітар, загадчык музычнай часткі тэатра Генадзь Шэмет.

— У Віцебску гледачоў стала больш, нягледзячы на тое, што ва ўсіх тэатрах назіраецца зусім іншая тэндэнцыя. У чым сакрэт?

— Я неяк спытаў у білецёраў: «Чаму да нас стала больш хадзіць гледачоў?». Яны адказалі: «Спектаклі сталі лепшымі». Вось вам і адказ. А магчыма, ёсць доля ісціны і ў лозунгу: «Хлеба і відовішчаў». Людзі маюць патрэбу ў разрадцы, ім хочацца ўсміхнуцца, паглядзець на сябе збоку, пабываць у іншым свеце. Пражыць, калі хочаце, адразу некалькі жыццяў. Усё гэта дае мастацтва.

Гутарыла Таццяна ПАСТАРНАК. Фота М. ШМЕРЛІНГА.

Барыс АЛЕЙНІК

Князь цемры

ДВА ГАДЫ Ў КРАМЛІ

(Пачатак у нумарах 204—206).

Назіраючы за Анатолем Сабчаком, я ўсё больш натыкаўся ў сваім «камп'ютэры» на вядомы ўзор, які з лёгкай рукі майго геніяльнага земляка трыумфальна крочыць па ўсім свеце.

Вось ён, у чарговы раз, жвава абыходзячы калег, рашуча рухаецца да мікрафона. Чуецца чарговая філіпіка—ці то ў адрас таго, хто выступаў перад ім, ці то наконт прэзідыума. Учыніўшы эскападу, ён гэтак жа ўпэўнена вяртаецца на сваё месца, хітра падміргваючы сабе: а ну, маўляў, як ты, дарагі калега, будзеш адмывацца?

Анатоль Аляксандравіч зусім спакойны, калі яго тут жа, «пры ўсіх», абвінавачваюць у пературасоўцы фактаў, недакладнасцях, а то і ў прамой хлусні. Пасмяяўшыся ўдосталь, разводзячы рукамі — маўляў, што зробіш, здараецца,— ён гэтак жа спакойна рыхтуецца да чарговага кідка на мікрафон. Уражваюць яго вочы на мілавідным твары: цяжка ўлоўныя, паколькі глядзяць... у розныя бакі.

Так, ён не падабаецца і адначасова нечым прыцягвае, як і неўміручы ХЛЕСТАКОЎ. Але гогалеўскі герой сімпатычны тым, што адчайна выдумляючы, падсмейваецца над маючымі ўладу. Гэта значыць, яго грашкі блякнуць перад грахамі гараднічага і яго прыбліжаных, на якіх Хлестакоў сумленна іграе.

Іншая справа — Анатоль Аляксандравіч. У адрозненне ад свайго візаві, ён сам належыць да ўладумаючых. Выбраннік і даверaная асоба народа. І калі ўжо ён «цямніць», то аб'ягорвае не ўладу, бо сам —улада, а — прабачце за пафас — народ, які яго выбраў. Гэта значыць, сам народ аказваецца ў ролі як бы яго саўдзельніка па падмане... народа.

Якую небяспеку тояць у сабе такія асобіны, сведчаць посттбілісцкія падзеі. Менавіта ж Сабчак, які ўзначальваў камісію па расследаванню трагедыі, абвінаваціў ва ўсім армію, абяліўшы баевікоў Гамсахурдыя як белакрылых анёлаў. Менавіта тады пан Сабчак адкрыў дарогу да ўлады рэжыму, які прынёс грузінскаму народу пакуты і чалавечыя ахвяры, якія шматразова перавышаюць тбіліскі інцыдэнт.

Пан Гарбачоў! Як натура тонкая, якая добра чытае з ліста характары, Вы ж выдатна «прачыталі» А. Сабчака ад коскі да цітлы. Калі ўжо не такія вопытныя заўважылі адну, ярка выражаную асаблівасць Анатоля Аляксандравіча,— пачынаць спасылкай, якую ў канцы таго ж абзаца дэзавуіраваць,— то Вы ж бачылі Сабчака ў самых глыбінях патаемнага.

І вось няўдача: бачылі і ведалі, але чамусьці ён заўсёды заставаўся наўразліва пры Вас, між тым, як іншых Вы здавалі паўзводна. А ці не таму, Міхаіл Сяргеевіч, што, падобна ўжо названым недатыкальным, і як ні парадаксальна, Барысу Ельцыну,— Анатоль Сабчак як тып Вам быў патрэбны?

Аднойчы, у мінуту шчырасці (сапраўднай або падробнай) Вы прызналіся, як, прагульваючыся з імярэк па сваіх «Вераб'ёвых гарах», пакляліся разбурыць «гэту прагнілую сістэму». Але калі ўжо Вы не проста дзеці аўтарытарнага рэжыму, а дойліды і рэўнасныя ахоўнікі яго, то дасканала ведалі, што разбурыць рэжым, не ліквідаваўшы партыю, вельмі і вельмі складана. (Агаваруся: Вы і Вашы саўдзельнікі заўсёды хітра «блыталі» Палітбюро, ЦК, абласных і раённых кадравых апаратчыкаў з мільёнамі партыйцаў, якія мелі адзіную перавагу: «укалваць» і «за таго хлопца», ды яшчэ плаціць і партпадатак, адрываючы ад сваёй беднай зарплаты на ўтрыманне ўсяго гэтага таямнічага ордэна на чале з магістрам, інакш кажучы, Вамі, Міхаіл Сяргеевіч.

Але вернемся да галоўнага.

Цяпер-та Ваша даўняя задума зразумелая: для разбурэння, як і для стварэння, вам патрэбны былі адпаведныя кадры, якія, як справядліва заўважыў Ваш духоўны папярэднік, вырашаюць усё.

І Вы іх **прасунулі ва ўсе структуры грамадскага арганізма.** Зрабіўшы, па свайму звычаю, выгляд наіўнага неведання адносна таго, што асноўныя «кадры» былі атэставаны далёка за межамі нашай былой шматнацыянальнай айчыны.

Аднак пра гэта мы, недасведчаныя, даведаліся толькі ў 1991 годзе на так званым «закрытым» пасяджэнні Вярхоўнага Савета, дзе дакумент пад шматразовым грыфам «сакрэтна» аб так званых «агентах уплыву» адважыўся праз 14 гадоў абнародаваць Кручкоў. (Ніяк не адважуся ад думкі: а ці не гэта інфармацыя падштурхнула ўплывовых асоб паскорыць пераварот?).

Але — о гора нам, прафанам! Мы па сваёй наіўнасці і не падазравалі, што наша сапраўдная вера ў перабудову эксплуатавалася зусім іншай мэты. Ды і адкуль нам, шэрым, было ведаць, што «перабудова», якая здавалася айчынным і асабіста Вашым вынаходніцтвам, была спланавана... не ў нас?!

Думаецца, «масам» цікава будзе ведаць непрадузятую думку калегі з амерыканскага часопіса «Тайм» за 24 лютага г. г.

Карл Бернстайн, узяўшы інтэрв'ю ў 75 прадстаўнікоў рэйганаўскай адміністрацыі і Ватыкана, прыйшоў да высновы, што яшчэ 7 ліпеня 1982 года ў выніку сустрэчы паміж Рональдам Рэйганам і папам Іаанам Паўлам II была дасягнута накіраванае супраць СССР, Польшчы і іншых краін Усходняй Еўропы пагадненне аб правядзенні тайнай кампаніі з мэтай паскорыць працэс распаду камуністычнай сістэмы (да гэтага артыкула мы вернемся пазней).

(Працяг будзе).

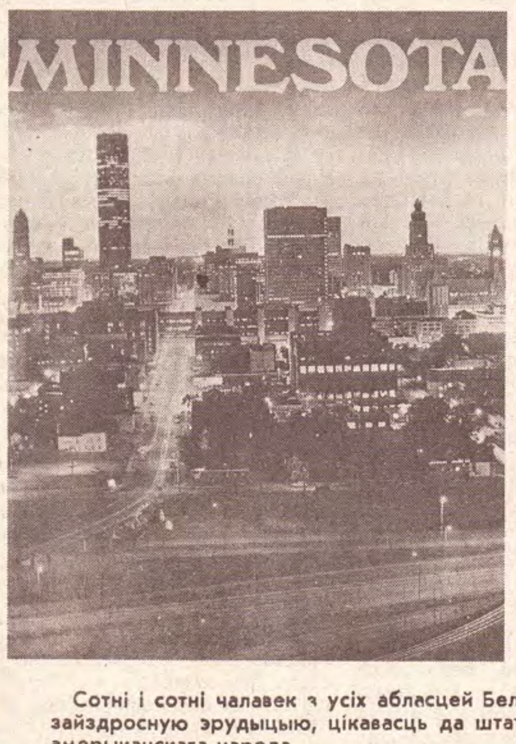
«Ці ведаеце вы Мінесоту?»

ДА ВЫНІКАЎ КОНКУРСУ-ВІКТАРЫНЫ

У №№ 95—96 «Звязды» за 16 мая г. г. былі надрукаваны заданні віктарыны **«ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ МІНЕСОТУ!»**, арганізаванай Беларускім таварыствам дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі, Таварыствам «Беларусь — ЗША», рэдакцыяй часопіса «Беларусь» сумесна з аддзяленнем таварыства «Фрэндшып Форс» («Сіла ў дружбе») у Мінесоце (ЗША).

Скончыўся апошні тэрмін дасылання адказаў і мы можам падвесці пепярэднія вынікі віктарыны.

Найперш, адказы на зададзеныя пытанні (заўважым, што пытанні і адказы на іх, апроч двух апошніх, падрыхтаваны амерыканскім бокам, а ў якасці крыніцы быў узяты «The Minnesota Aimanas» пад рэдакцыяй Мары Эн Гросман, 1988 г.):

1. Край 10.000 азёраў.
2. Палярная гагара.
3. Індзейцы сіу.
4. Сент-Пол.
5. Фрэнсіс Скот Фіцджэральд.
6. Возера Айтаска.
7. Порт Дулут.
8. Тэатр Тайрана Гатры.
9. «Карджыл». На гэтым пытанні «спатыкнулася» большая частка ўдзельнікаў, якія называлі самыя розныя карпарацыі, не ўлічваючы, што гаворка ідзе аб **прыватнай**, г. зн. неакцыянернай манаполіі.
10. Чарльз Ліндберг.
11. «Вікінгі».
12. «Вада колеру неба». У перакладзе магчымы пэўныя нюансы.
13. Германія, Швецыя, Нарвегія, Данія. І на гэтым складаным пытанні многія ўдзельнікі недабралі балаў.
14. 1988 год. Менавіта ў гэтым годзе было прынята афіцыяльнае пагадненне аб узаемных сувязях паміж грамадскасцю Беларусі і Мінесоты, пра што паведамлялася ў беларускай прэсе. Але гэтыя паведамленні засталіся незаўважанымі вельмі многімі ўдзельнікамі.
15. На гэтае пытанне — аб матывах удзелу ў віктарыне — цікава і па-свойму адказалі ўсе!

Сотні і сотні чалавек з усіх абласцей Беларусі прынялі ўдзел у віктарыне, праявіўшы зайздросную эрудыцыю, цікавасць да штата Мінесота, пачуцці шчырай сімпатыі да амерыканскага народа.

Тым не менш, максімальнай колькасці балаў (30) не ўдалося набраць ніводнаму.

Па 29 балаў у 12 удзельнікаў. Яны ўжо атрымалі паведамленні аб сваім поспеху, і менавіта сярод іх, па выніках субяседвання з журы, будуць вызначаны ўладальнікі трох галоўных прызоў віктарыны — пуцёвак у Мінесоту.

Шанц стаць уладальнікамі іншых прызоў ёсць яшчэ ў вялікай групы ўдзельнікаў, якія паказалі вынікі, блізкія да выдатных. Так, у 21 чалавека па 28 балаў, у 36 — па 27 і ў 37 — па 26.

Мяркуецца таксама ўстанавіць спецыяльныя прызы: **«За волю да перамогі», «За лепшае афармленне», «За арыгінальнасць адказаў», «Лепшаму з перыферыі»** і інш.

Падрабязна пра пераможцаў і вынікі віктарыны чытайце ў № 12 часопіса «Беларусь» за 1992 год.

ЖУРЫ ВІКТАРЫНЫ.

АФІЦЫЯЛЬНАЯ ТАБЛІЦА

ТРЫЦЦАЦЬ ВОСЬМАГА ТЫРАЖУ ВЫЙГРЫШАЎ ПА ВЫЙГРЫШНЫХ УКЛАДАХ, ЯКІ АДБЫЎСЯ 10 КАСТРЫЧНІКА 1992 г. Ў г. ДЗЯРЖЫНСКУ

Выйгрышы выпалі на наступныя нумары рахункаў па выйгрышных укладах ва ўсіх установах Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь:

Нумары рахункаў	Размер выйгрышу ў працэнтах да сярэдняй сумы астатку ўкладу	Нумары рахункаў	Размер выйгрышу ў працэнтах да сярэдняй сумы астатку ўкладу
А-004	Дваццаць пяць	А-525	Дваццаць пяць
А-063	Дваццаць пяць	А-562	Сто
А-111	Дваццаць пяць	А-637	Дваццаць пяць
А-132	Дваццаць пяць	А-640	Дваццаць пяць
А-171	Дваццаць пяць	А-696	Дваццаць пяць
А-202	Дваццаць пяць	А-753	Дваццаць пяць
А-240	Дваццаць пяць	А-763	Дваццаць пяць
А-285	Дваццаць пяць	А-839	Дзвесце
А-336	Дваццаць пяць	А-842	Сто
А-364	Дваццаць пяць	А-899	Дваццаць пяць
А-430	Пяцьдзесят	А-947	Дваццаць пяць
А-460	Дваццаць пяць	А-992	Пяцьдзесят
А-512	Дваццаць пяць		

Ва ўстановах Ашчаднага банка, дзе колькасць рахункаў больш адной тысячы, ва ўсіх наступных тысячах выйгралі тыя ж нумары рахункаў, што і першай тысячы, г. зн. за № А-1004, А-2004 і г. д.

Старшыня камісіі: САКАЛОЎСКІ Міраслаў Баляслававіч — першы намеснік старшыні выканкома Дзяржынскага гарадскога Савета народных дэпутатаў.

Адказны сакратар: ХАЛІМОН Генадзь Анатольевіч — інспектар Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь.

АФІЦЫЯЛЬНАЯ ТАБЛІЦА

ВАСЕМНАЦЦАТАГА ТЫРАЖУ ВЫЙГРЫШАЎ ПА ГРАШОВА-РЭЧАВЫХ ВЫЙГРЫШНЫХ УКЛАДАХ, ЯКІ АДБЫЎСЯ 10 КАСТРЫЧНІКА 1992 ГОДА Ў Г. ДЗЯРЖЫНСКУ

Выйгрышы выпалі на наступныя нумары рахункаў па грашова-рэчавых выйгрышных укладах ва ўсіх установах Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь:

Нумары рахункаў	Размер выйгрышу ў працэнтах да сярэдняй сумы астатку ўкладу	Нумары рахункаў	Размер выйгрышу ў працэнтах да сярэдняй сумы астатку ўкладу
В-036	Сто	В-520	Сто
В-052	Дваццаць пяць	В-585	Дваццаць пяць
В-107	Дваццаць пяць	В-610	Дваццаць пяць
В-140	Дваццаць пяць	В-651	Дваццаць пяць
В-177	Дваццаць пяць	В-694	Дваццаць пяць
В-219	Дваццаць пяць	В-757	Дваццаць пяць
В-273	Дваццаць пяць	В-776	Пяцьдзесят
В-285	Пяцьдзесят	В-825	Дваццаць пяць
В-345	Дваццаць пяць	В-865	Дваццаць пяць
В-373	Дваццаць пяць	В-904	Дваццаць пяць
В-404	Дваццаць пяць	В-950	Дваццаць пяць
В-445	Дваццаць пяць	В-995	Дзвесце
В-480	Дваццаць пяць		

Ва ўстановах Ашчаднага банка, дзе колькасць рахункаў больш адной тысячы, ва ўсіх наступных тысячах выйгралі тыя ж нумары рахункаў, што і першай тысячы, г. зн. за № В-1036, В-2036 і г. д.

Старшыня камісіі: САКАЛОЎСКІ Міраслаў Баляслававіч — першы намеснік старшыні выканкома Дзяржынскага гарадскога Савета народных дэпутатаў.

Адказны сакратар: ХАЛІМОН Генадзь Анатольевіч — інспектар Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь.

АКАДЭМІЯ ДЗІЎНЫХ НАВУК

МЕЛОДЫЯ ВЫПАЎШЫХ ГУКАЎ

Дзённая хандра паступова пераходзіць у хранічнае захворванне. Хто зараз ганарыцца тым, што ўратоўваецца ад яе цаной падараваных іншым усмешак? Наадварот, па даволі пэўных мерках, з якімі мы падыходзім адзін да аднаго, лепш за ўсё зараз схавацца. За бранёй уласнага цела. Ад няўпэўненасці і смутку ў вачах людзей на вуліцах. Так мяркуе большасць.

І вечарам у тыповых будынках са стандартнымі размерамі вокнаў, якія не прапускаюць сонечнага святла, разыгрываецца апошні акт прэм'еры драмы. Кожны, напэўна, думае, што ў яго свой асобны сцэнарый, але, прыгледзеўшыся, можна бачыць усюды толькі мізансцэны аднаго спектакля.

Хавайся — не хавайся, усё адно, мала месца тваім думкам на адведзенай пляцоўцы. Нават калі гэта твая ўласная сям'я, найдаражэйшая за ўсё.

Яе УЛАСНЫ ДОМ усё больш і больш здаецца казематам. Ірына добра разумее, што, апрача гэтага будынка, у яе больш нічога няма. Акрамя таго, што схавана за яго сценамі.

Кожным ранкам з першым святлом пяшчотным пацалункам яна абуджае сон сваіх дзетак. Малыя спачатку моршчацца, трошкі папішчаць. Марынка высуне з-пад коўдры нос — ці цёпла ў хаце? У апошнюю хвіліну, калі бачаць, што маці збіраецца ісці на работу, ускочаць. Замільгаюць рэчы — сукенкі, штонікі. І хутка, як тыя медзведзяняты, што не адышлі ад зімы, сын і дачка крочаць за ёю па вясковай вуліцы.

Яна прыйдзе на работу і — што за здзекі? — замест таго, каб нікога не турбаваць сваім існаваннем і не бачыць лішніх людзей, якія нейкім чынам дакранаюцца да яе жыцця, стане націскаць клавішы акардэона і вывучаць з дзецьмі нейкую сучасную мелодыю.

Не так даўно пасля цяжкай аперацыі на сэрцы, скончыўшы музычнае вучылішча, гарадская дзяўчына вырашыла загнаць сябе ў самую глухую вёску. Урачы сказалі, што з такім сэрцам аб дзецях ёй і думаць няма чаго—не вытрымае. А што за сям'я без дзяцей? Навошта ёй шмат сяброў? Каб хутчэй прымірыцца з забаронамі, лепш жыць ціхенька адной, дзе нікому не было б справы да твайго асабістага жыцця.

Хутка яе акардэон азваўся разгубленымі гукамі нешматлікім вясковым вучням. Здавалася, тут народ даўно забыўся, што такое музыка. Адно хлапчаня нават пад парту схавалася, пачуўшы цяжкі рып няўмела расцягнутых мяхоў. Бацюхна Усявышні! Ну як ім растлумачыць, што мелодыя — гэта і крокі, і стук хатніх дзвярэй, і ўздыхі натопленай печы. Што падзеі, якія здараюцца з чалавекам за дзень, падуладныя агульнай мелодыі яго лёсу. Гэтая мелодыя спыняецца на нейкай ноце — і ты не ведаеш, што рабіць у жыцці. Потым яна аказваецца мацнейшай за разважанні і сваім унутраным развіццём падказвае патрэбнае выйсце са становішча. Дапісваецца наступная нотная фраза.

Гаспадыня, у якой Ірына жыла на кватэры, чамусьці ўтаіла, што з арміі павінен вярнуцца сын. Яна хацела шукаць новае жыллё. Але ён перавканаў, што ўвесь час марыў аб дзяўчыне з такімі ж рыжымі валасамі. Усе перашкоды, хваробы і цяжкасці трэба пакінуць за парогам будучага Дома. Акардэон сарамліва маўчаў.

Неяк непрыкметна вырас новы Дом для маладой сям'і. Хутка ў ім загучала нязвыклая для вёскі музыка. Замест струхлелага клуба моладзь стала збірацца тут. Ірына адчула, чаму некаму падабаецца джаз ці блюз. У жыцці, заведзеным у адным імпульсіўным стылі, вельмі патрэбны пераменныя, задумлівыя рытмы. І ты ніколі не ведаеш, колькі будзе доўжыцца той ці іншы гук. На якой вышыні правецца шчасце. Пасля якога эпізода з'явіцца паўза.

Яе маці нават цяпер не разумее, як квёлая, хворая дачка рашылася нарадзіць дзіця. Ледзь яе выхадзілі тады. Немаўля з першых дзён апынулася ў бацькавых руках, нібы ў калысцы.

Пасля бальніцы Ірына ўсё дзівілася, чаму хлапчаня ўвесь час крычыць. Ёй так хацелася спакою, а Саша прымушаў разумець незнаёмы голас сына. Чамусьці так здаралася, што ён пачынаў плакаць менавіта тады, калі яна думала пра нядаўнюю работу ці кідала тужлівы позірк на свой любімы акардэон. Слухаць яе закалыхваючыя спевы ён таксама не жадаў. Яна навучылася маўчаць, і сын зацікаўлена зазіраў ёй у вочы.

Некаторы час дом хаваўся ў тумане маўклівага шчасця. Малы пачынаў шчабятаць.

Першая сварка адбылася, калі Ірына паведаміла мужу, што другое дзіця не павінна нарадзіцца. На кансультацыі ўрач заявіла, што яе жыццё яшчэ патрэбна сям'і, і вызначыла дзень аперацыі. Саша пераконваў: няшчасце з ёю не павінна здарыцца. А тут яшчэ столькі часу наперадзе... Усё будзе добра.

Раненька Іра сабрала патрэбныя рэчы і, каб не спазніцца на першы аўтобус у горад, моўчкі выйшла з хаты. Замест знаёмай дарогі да паліклінікі ногі выбіралі самыя доўгія. Яна прымусіла сябе падняць вочы на злосныя белыя вокны, і замест таго каб пераступіць парог, дзе ўсё ўжо было падрыхтавана да аперацыі, рэзка адхіснулася і пабегла назад. Маці перапужалася, убачыўшы дачку з поўнымі слязьмі вачамі. Тры дні спрабавала супакоіць яе.

Дома сустрэлі каменныя твары. Саша ўвесь час быў побач з хлопчыкам, нібыта бараніў ад яе. Яна растлумачыла маламу, што не трэба яе баяцца, яна не злодзей — маці.

Перад Пасхай пачала рыхтаваць пялёнкі. Муж звычайна вяртаўся з работы рана. Калі стрэлкі дагналі лічбу дванаццаць, яе ахапіла жудасная думка, што яго больш не будзе. Ніколі.

Забіраць яе з раддома прыехала свякроў. Тады ёй сказалі, што Сашу пахавалі ў той жа дзень, калі нарадзілася Марынка.

Ірыне здалося, што яна ўжо гэта ведала. Яшчэ тады, калі адчула першыя рухі дзіцяці. У свядомасці чамусьці ўзнік абрывак кінакадра з акрываўленым іржавым цвіком у сэрцы. Хутка з'явіўся і хутка знік.

Здараецца так, што адзінота ператвараецца ў пяшчотны спакой. З ёю прыемна размаўляць аб мінулым. З ёю лёгка прыйсці да згоды. Увогуле зараз Іра лічыць, што адзінота вызначаецца не знешнімі акалічнасцямі жыцця, наяўнасцю або адсутнасцю неабходных людзей. Адзінота наканавана лёсам, ад яе не ўцячы. Нават самае вялікае шчасце не прытупіць шчымлівага пачуцця адасобленасці свайго існавання. Чаму людзі так імкнуцца вырвацца з гэтага, самага натуральнага стану? Чаму яго заўсёды фарбуюць самымі змрочнымі колерамі?

Марынка ўвечары цягне яе да акардэона. Вецер за сценамі настойліва адганяе нечыя крокі. Здаецца, хтосьці здалёк прыходзіць сюды, каб употай слухаць яе мелодыю. Дачка слабымі пальчыкамі кранае клавішы, і выпадковыя гукі зліваюцца ў светлы і доўгі акорд.

Уся вёска асуджальна ўздыхне, каб заглушыць гэтыя радасныя гукі. Акардэон толькі пераліўіста засмяецца, праклінаючы векавыя догмы. Чаму ўдава павінна амываць сваё гора слязьмі?

— Усе гавораць аб шчасці. Але кожны павінен шукаць яго ў сабе. Больш ні ад каго яно не залежыць, — жанчына падымае стомленыя вочы. — У адзіноты светлы колер, нельга на яе скардзіцца, з ёю трэба ладзіць. І шукаць падтрымку толькі ва ўласным настроі. Каб выжыць сярод нашых людзей, трэба раней разгадаць сваю мелодыю і кіравацца толькі яе гучаннем. Тады не будзе ў жыцці фальшу.

Вучні Ірыны прыходзяць дамоў і слухаюць размовы бацькоў пра бессардэчнасць настаўніцы, якой толькі б спяваць ды спяваць.

...Што за падман вашы парады! Нарэшце дзень закрые вочы. І адыдзе бяда і роспач. Туга адкрые сэрца цуду. Што за прытулак у гэтых снах!

Ларыса ЦІМОШЫК.

РАСЛІНЫ І ЗДАРОЎЕ

ПАЛЫН ГОРКІ

На Беларусі расце 12 відаў палыну. Часцей сустракаецца палын горкі. Багатыя зараснікі ўтварае ён паўсюдна ўздоўж дарог, ля платоў, на пустках, неапрацаваных палях, палянах.

Шматгадовая травяністая расліна вышынёй да 1 м. Сцёблы кветаносныя, прамыя, слабарабрыстыя, разгалінаваныя ў верхняй частцы, ля асновы драўяністыя. Карэнішча кароткае, галіністае, заканчваецца стрыжнёвым коранем.

Лісце чарговае, ніжняе доўгачаранковае, трохвугольна-сэрцападобнае, сярэдняе — сядзячае, на больш кароткіх чаранках, верхняе — ланцэтападобнае, сядзячае. Сцёблы і лісце шэравата-серабрыстага колеру ад мноства кароткіх прыціснутых валаскоў.

Цвіце ў ліпені—жніўні. Кветкі дробныя, жаўтаватыя, сабраныя ў шарападобныя карзінкі, якія ўтвараюць мяцельчатае суквецце.

Плод — буравагая сямянка даўжынёй да 1 мм. Паспявае ў жніўні—верасні. З адной расліны за лета выспявае да 100.000 зярнят. Устойлівая да засухі, маразоў.

Трава палыну горкая, змяшчае горкія гліказіды, эфірны алей, вітаміны С, К, В, арганічныя кіслоты, бялковыя, дубільныя, смалістыя рэчывы, карацін, флавоны, крухмал, мінеральныя солі, фітанцыды. Горкі смак расліне надаюць сесквітэрпены.

У ГАСПАДАРЦЫ з расліны атрымліваюць бледна-жоўты, лімонны, цёмна-зялёны, цёмна-сіні фарбавальнікі. Адварам палыну горкага апрацоўваюць кусты парэчак, агрэсту, яблыні ад шкоднікаў (3 кг травы, або 1 кг сушанай настойваць у 10 л вады 1—2 сутак, гатаваць 15 хвілін, развесці 10 л вады). Парашок і траву не любяць моль, клапы, мухі.

У ХАРЧАВАННІ выкарыстоўваюць парашок з травы палыну як прыправу да салатаў, мясных, рыбных страў, падліў. Эфірны алей прымяняецца ў лікёра-гарэлачнай вытворчасці для араматызацыі вермуту, лікёру, гарэлкі. Трэба памятаць, што пры працяглым ужыванні напіткаў з палыном з'яўляюцца ваніты, нервовае расстройства («палыновая эпілепсія»), атанія кішэчніка.

Парашок з палыну. Траву ці лісце высушыць на паветры, здрабніць у кавамолцы ці ступе, прасеяць. Захоўваць у добра закрытым посудзе. Выкарыстоўваць для араматызацыі салатаў, другіх страў, падліў, прыпраў, соусаў.

Салата з палыном. Адвараныя буракі нацерці на буйной тарцы, дабавіць кавалачкі салёнага агурка, бульбы, сечаны селядзец, нацёрты хрэн, парашок палыну, здробненае крута зваранае яйка. Запраўіць маянэзам ці смятанным соусам. Пасыпаць зелянінай кропу, пятрушкі і зялёнай цыбуляй.

150 г буракоў, 100 г селядца, 100 г агуркоў салёных, 60 г бульбы, 25 г хрэну, 1 яйка, парашок з палыну на кончыку нажа, 200 г маянэзу (або соусу смятаннага), зеляніна кропу, пятрушкі і зялёная цыбуля.

Мяса смажанае з палыном. Кавалачкі мяса адбіць і пасмажыць у разагрэтым алеі. За 2 хвіліны да гатоўнасці мяса пасыпаць парашком з палыну, прыправамі.

500 г мяса, 150 г алею, парашок з палыну на кончыку нажа, прыправы, соль па смаку.

Агародніна, тушаная з палыном. Нацерці на буйной тарцы буракі і моркву, укласці ў качачніцу з разагрэтым алеем і тушыць да напаўгатоўнасці. Пасля дабавіць нашаткаваную капусту, бульбу, цыбулю, насенне кропу, кмену, лаўровы ліст, парашок з палыну. Тушыць да гатоўнасці на слабым агні.

На 100 г буракоў і морквы, па 80 г капусты і бульбы, 50 г алею, 50 г цыбулі рэпчатай, 2—3 г парашку з палыну, прыправы, соль па смаку.

У НАРОДНАЙ МЕДЫЦЫНЕ выкарыстоўваюць траву палыну. Яна ўзбуджае апетыт, паляпшае страваванне, аказвае болесуцішальнае, заспакаяльнае, лёгкае снатворнае, жарапаніжальнае, процізапаленчае, жаўцягоннае, мачагоннае, раназагойвальнае, слабіцельнае, проціглістовае дзеянне, рэгулюе крывяны ціск (у малых дозах павышае, у большых—паніжае).

Прымаць прэпараты з палыну трэба пад назіраннем урача, з захаваннем тэрмінаў і правілаў прыёму.

Настой травы палыну. 5 г травы настойваць у 200 мл кіпеню 20 хвілін, працадзіць. Піць па 1 сталовай лыжцы 3 разы на дзень за 30 хвілін да яды пры гастрытах, язвеннай хваробе страўніка і дванаццаціперснай кішкі, бяссонніцы, хваробах печані, нырак, малакроўі. Рабіць клізмы пры глістах. Абмываць раны, болькі. Настой захоўваць у халодным месцы 2—3 дні. Лячэнне працягваць 2—3 тыдні. Паўторны курс лячэння — праз 1—2 месяцы.

Адвар з лісця палыну і шалфею. Лісце палыну і шалфею змяшаць у роўных колькасцях. 20 г сумесі гатаваць у 400 мл вады 30 хвілін, працадзіць. Прымаць па 1 сталовай лыжцы праз 2—3 гадзіны пры калітах.

Адвар з палыну і травы чабору. Траву палыну змяшаць з травой чабору (1:4). 15 г сумесі гатаваць на слабым агні ў 300 мл вады 20 хвілін, настойваць 30 хвілін, пасля працадзіць. Прымаць па 1 сталовай лыжцы 3 разы на дзень перад ядой 2—3 месяцы (пад кантролем урача!)

Сокам са свежай травы палыну прамываць гнойныя раны, якія доўга не загойваюцца, болькі, свішчы.

Парашок травы палыну па 0,2—0,5 г прымаць 3 разы на дзень перад ядой пры хваробах печані.

Мазь з палыну. 10 г згушчанага экстракту палыну змяшаць са 100 г алею ці здору. Змазваць раны, болькі, абмарожанні, апёкі, свішчы.

Алей з палыну. 5 г сямянак палыну размалоць, змяшаць з 20 г праванскага алею, настойваць 8 гадзін. Ужываць па 1—2 кроплі на цукры, хлебе пры болю, сутаргах.

Трава палыну горкага ўваходзіць у састаў апетытных, жаўцягонных збораў.

Супрацьпаказанні: цяжарнасць, павышаная адчувальнасць да расліны.

НАРЫХТОЎВАЮЦЬ лісце, траву. Прыкаранёвае лісце зрываюць без чаранкоў да цвіцення, у стадыі бутанізацыі. Верхавіны кветаносных сцёблаў нарыхтоўваюць у пачатку цвіцення. Зразаюць іх даўжынёй да 25 см нажніцамі, нажамі, сярпом.

Пры больш познім зборы ў кветак знікае жоўты колер, яны робяцца бурымі, лісце пакрываецца бурымі плямамі. Такая трава для ўжывання непрыдатная.

Сушаць траву ў засені на скразняку, пад павеццю, на гарышчах, у сушылках, духоўках пры тэмпературы 30—40°С. Высушаныя сцяблы і лісце серабрыста-шэрага колеру, характэрнага водарнага паху, вельмі горкія на смак, ламаюцца з хрустам.

Тэрмін захоўвання высушанай травы 2 гады.

Ніна АЛЯКСЕЙЧЫК,
Валер САНЬКО.

РАДЫЁ

16 кастрычніка

Апошнія паведамленні: 6.00, 7.00, 10.00, 13.00, 15.00, 20.15, 23.00, 23.55.

7.00 — «Радыёфакт». 8.15 — «Вясковыя ростані». 9.15 — літаратурная перадача. 10.15 — А. Якім. «Настаўнік Тактак і яго рознакаляровая школа». Радыёпастаноўка. 12.00 — «Апоўдні». 13.10 — музычны канал. 16.05 — «Спортклас». Для школьнікаў. 17.00 — канцэрт. 18.00 — перадачы абласнога радыё. 19.00 — гуманітарна-інфармацыйны канал радыёстанцыі «Беларуская маладзёжная». 20.05 — вячэрняя казка. 20.15 — «Постфактумрадыё». 21.00 — «З калекцыі філафаніста». 22.00 — музычная праграма. 23.10 — «Машэрава, 21». Прафсаюзны веснік.

НАДВОР'Е

15 кастрычніка

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, па паўночнаму захаду невялікія ападкі. Тэмпература паветра ў Віцебску, Магілёве — 4—6, Гомелі — 5—7, Мінску — 6—8, Гродна — 8—10, Брэсце — 9—11 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак чакаюцца ў асноўным дажджы, туманы. Тэмпература паветра ўначы ад 1 градуса марозу да 4 — цяпла, 16 кастрычніка па поўначы 2—7 градусаў цяпла, удзень — 4—9, па поўдню да 14 градусаў вышэй нуля.

Л. САНКЕВІЧ,
інжынер-сіноптык.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

Афіцыяльныя паведамленні.

«Сейф, у якім захоўваецца сакрэт». Аб тым, як працуе беларускі Знешэканомбанк.

«Наша зброя — інтэлект і ненасілле». Што ўяўляе сабой ТРП — Транснацыянальная радыкальная партыя?

«Як выжыць настаўніку?» Разважанні Т. Чобатавай, старшыні Рэспубліканскага камітэта прафсаюза работнікаў асветы і навукі.

«Мовы-браты». Тры пісьмы ў рэдакцыю па праблемах рускай мовы ў Беларусі.

«Паляванне ў сезон правадыроў». Расказвае саратнік Хрушчова і Брэжнева...

Крыміналагічнае даследаванне. **«Браць ці не браць».**

Праблемы культуры. **«Калі ласка, не перапісвайце музыку».**

Штрыхі да партрэта. **«У мінулым — прыхільнік Ельцына і дэмакрат».**

Рэклама, аб'явы.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

15 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.45. Экран беларускага кіно. «Годны да нестраявой».
10.05. У. Граўцоў. «Востраў надзеі і кахання». Тэлеспектакль.
16.25. Праграма перадач.
16.30. Навіны.
16.35. Гісторыя Беларусі. 5-ы клас.
16.55. «Маленькі сведка». Мастацкі фільм (Індыя). 2-я серыя.
18.00. «Канва жыцця». Дак. фільм.
18.55. Зачытайце маё пісьмо...
19.00. Абласныя навіны (Гродна).
19.10. Як пачаць уласную справу. Дыялог амерыканскіх бізнесменаў.
19.40. Якія мы гаспадары? Навагрудскія замалёўкі.
20.10. «Полацкая пячатка». Кінанарыс.
20.20. Тыдзень беларускага ўрада.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.30. Сустрэча ў Вярхоўным Савеце РБ С. С. Шушкевіча і В. Ф. Кебіча з беларускімі пісьменнікамі.
22.15. Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок» прадстаўляе...
00.15. НІКа.

Канал «Астанкіна»

9.05. Мультфільмы «Алёнка і салдат», «Тайна залатых туфлікаў», «Мук-скараход».
9.55. Канцэрт ансамбля рускіх народных інструментаў імя М. Будашкіна.
10.20. «Без наследніка». Дак. фільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Дзеці «сонца». 2-я серыя.
12.45. «Замкнёнае кола». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Тэлемікст.
15.15. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.05. Дак. фільм «Ханатлас».
16.15. «Алеся і кампанія». Перадача для дзяцей.
17.00. Навіны.
17.25. ...Да 16 і старэйшым.
18.10. «Багатыя таксама плачуць».
18.55. «Партрэт на фоне». Я. Гайдар і яго каманда.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Лато «Мільён».
21.10. Кінапанарама.
22.25. Чорная скрыня.
23.00. Навіны.
23.25. Відэадром.

Канал «Расія»

10.10. «Лепш за горы могуць быць толькі горы...»
10.55. «Санта-Барбара».
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Бізнес: новыя імёны.
15.15. Свята «Мурзилки». Частка 1-я.
15.45. Там-там навіны.
16.00. Панарама прыватызацыі.
16.45. Давайце разбяромся.
17.00. Так і жывём. «Закрыты горад».
17.30. Парламенцкі веснік.
17.45. Майстры. Э. Урусава.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Санта-Барбара».
20.10. У свеце аўта- і мотаспорту.
20.40. Спецыяльны камерцыйны веснік.
20.50. «Апагоны». Мультфільм для дарослых.
21.00. Айчына мая. «Засталіся рускімі».
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
23.00. Сёння ў ВС Расіі.
23.15. «Музычны экзамен». Перадача 1-я.

16 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.30. Раніца рэспублікі.
8.45. «Тайны старажытных пячор». Кінанарыс.
9.00. Гісторыя Беларусі. 5-ы клас.
9.20. «Цешча». Мастацкі фільм.
16.30. Навіны.
16.35. «Ромка, Фомка і Артос». «Пікі-жаўтароцік». Мультфільмы.
17.20. Для школьнікаў. Ці любіце вы тэатр?
18.00. «Патаемны свет габелена», «З жыцця мастака С. Эрзя». Дак. фільмы.
18.40. Сістэма «Ньюс».
19.00. Абласныя навіны (Магілёў).
19.10. «Абараніць ад чаго, дапамагчы каму?» Прамая лінія.
20.05. М. Чуркін. Сімфаньета «Беларускія карцінкі».
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.25. Тэлебіржа.
21.35. «Цешча». Мастацкі фільм.
22.40. НІКа.
22.55. «Рок-айленд». Кася Камоцкая і гурт «Новае неба».

Канал «Астанкіна»

8.00. Навіны.
8.20. «Багатыя таксама плачуць».
9.05. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
9.55. Спявае В. Гатоўцава.
10.20. ...Да 16 і старэйшым.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. «Вясёлыя халасцякі». Мастацкі фільм (Кітай).
12.45. «Я буду чакаць». Мастацкі фільм.
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.25. Брыдж.
14.50. Бізнес-клас.
15.10. Уолт Дысней прадстаўляе...
16.00. Цэнтр.
16.40. «Паэтычны альбом». Д. Веневіцінаў.
17.00. Навіны.
17.25. Кожны пра сваё.
17.35. Мультфільм «Пудзіла».
17.50. Чалавек і закон.
18.20. Шлях да згоды.
18.50. Поле цудаў.
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Мастацкі фільм «Іпадром».
22.10. ВІД прадстаўляе: Палітбюро.
22.45. Музагляд. У перапынку (23.00) — Навіны.
23.45. М-Ці-Бі.

Канал «Расія»

9.05. Белая варона.
9.50. Кабарэ «Бязглуздзіца».
10.50. Фільм В. Лебедзева «Сустрэча».
11.45. «Санта-Барбара».
12.35. Т. Ін. Ка.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.00. Весткі.
13.20. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
15.00. Тэлебіржа.
15.30. Свята «Мурзилки». Частка 2-я.
16.00. Там-там навіны.
16.15. Іжыца. «Лініі лёсу».
16.50. М-трэст.
17.05. «Сям'я Смірновых. Як жыць далей?» Тэлефільм (Аўстрыя).
17.50. Уолт Дысней па пятніцах. «Біг фут». 1-я серыя.
18.45. Свята кожны дзень.
19.00. Весткі.
19.20. «Пятая пячатка». Мастацкі фільм (Венгрыя).
21.00. «Не лыкам шыты».
21.25. З залы Канстытуцыйнага суда Расіі.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
23.00. Вячэрні салон.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), А. ЦІХАНОВІЧ, С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда». ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў — 32-04-52, 32-41-92, навін — 32-60-13, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63.850.
Зак. № 207.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.00.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12